SOUTH-AFRICAN-PUBLIC-LIBRARY
27 OCT 1954

No. 41—Vol.-LII

Friday,
22nd October, 1954

Registered at the G P O as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

BHOODAN YAGNA

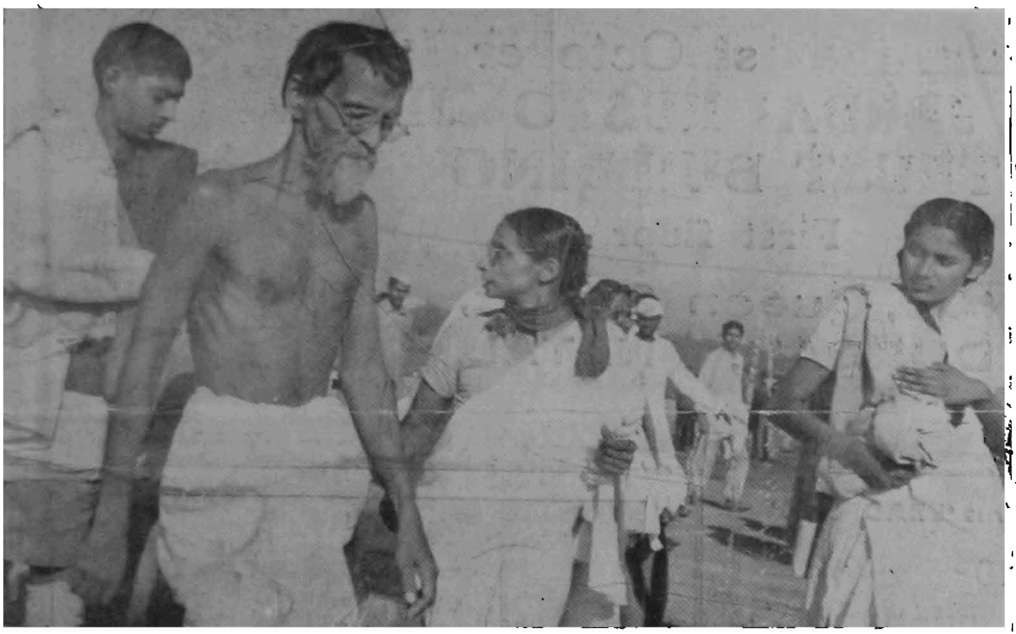

Sri Vinoba Bhave on his march for collection of lands.

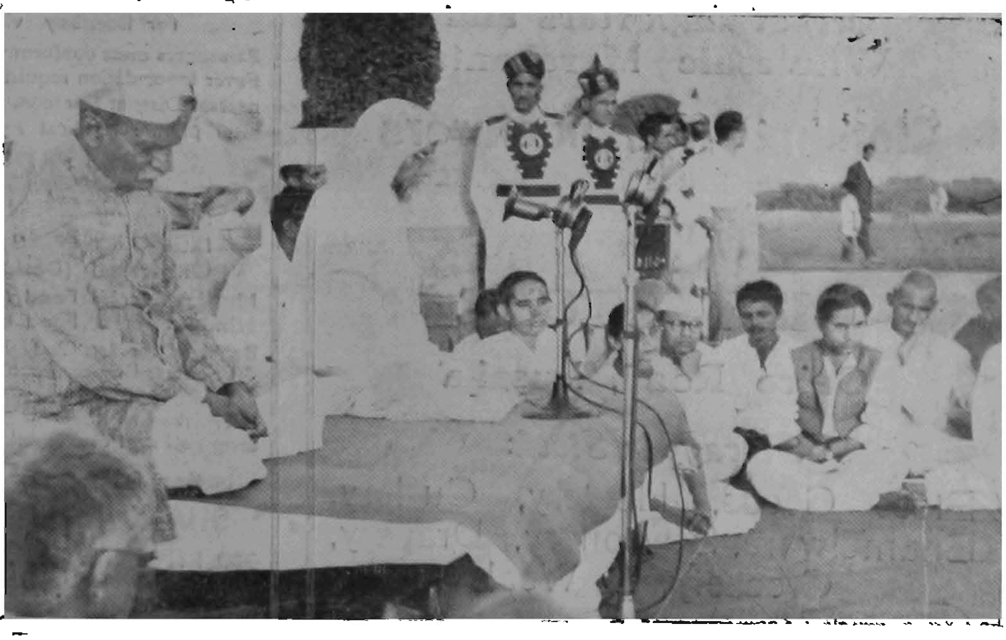

The President Rajendra Prasad (left) and Acharya Vinoba Bhave (right) at a prayer meeting at Rajghat, where Mahatma Gandhi was cremated, during Vinoba Bhave's visit to Delhi. The President was a frequent visitor to Vinoba's hut.

The
New India Assurance
Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

74 VICTORIA STREET, DURBAN

Please note our change of address

As from the 1st October 1954
BAI JERBAI RUSTOMJEE
TRUST BUILDING
First floor

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

Telephone 2335. Telegrams 'BRADFORD'

P.O. Box 110
LUSAKA, NORTHERN RHODESIA

BRADFORD CLOTHING FACTORY

Direct Importers and
Wholesale Merchants

Clothing Manufacturers
Proprietor RAMBHAI D. PATEL

Branch:
CITY STORE
Cairo Road, Lusaka

Always in Stock:
Piece Goods, Hosiery, Cutlery,
Enamelware, Stationery, Drapery,
Crockery, & Wool.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Karanja arriving October 29. Sailing November 3.
for Bombay via Karachi and Porebunder

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£83—10—0
Second "	"	"	"	55—0—0
Inter-Class	"	"	"	37—0—0
Unberthed	(Deck)	without	food	24—10—0

Muslim Special Food £11—10—0 Ordinary Food £4—17—6
Hindu Special Food £10—3—0 Ordinary Food £4—5—6

Bookings for 1st, 2nd, Inter-Class and Unberthed (Deck) can be effected by communication with us by telegram or letters.

Under no circumstances will unberthed passengers be permitted to keep on deck with them more than one bedding roll and one trunk for use during the voyage.

For further particulars apply to—
SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 22ND OCTOBER, 1954

Divali

IT has been the practice now for some years to present the readers of 'Indian Opinion' with a Special Number on the auspices occasion of Divali. We hope to be forgiven for not being able to do so this year owing mainly to financial and also other reasons. 'Indian Opinion' has run into deep debts and it has been found difficult to run the paper with the small staff and limited resources at our disposal. We have therefore had to cut down rather severely our expenses including, we are unhappy to have to say, our overseas complimentary list. We hope to be able to resume sending free copies to those who may have missed the paper and found it useful as soon as we find ourselves once again on our feet.

We regret to have to say that in recent years we have been finding it very difficult to continue the paper because of the lack of interest in many of our subscribers, who do not send their subscriptions on due date and land us into heavy expense in time, labour and money of sending our representative personally at their doors to collect them. But just when we have been on the verge, for these very reasons, of closing down the paper, we have found well-wishers coming to our rescue and their very generous help has dissuaded us from taking that step The same thing is happening on the present occasion and we are deeply indebted to those friends and well-wishers who have once again come to our rescue.

We do not wish, however, to prolong this story of our personal grievances and so we come to the point at issue.

Divali has come once again to the Hindu world as Christmas comes each year to the Christian world. It is in fact a national festival celebrated throughout India by all sections of the people. Whatever may be stated in mythology the real significance of Divali is that the world is rid of all evil and the dark night is turned into brightness by rows of lamps to celebrate the great occasion. Really speaking it is man who represents the world and the real joy is felt only when his own heart is rid of all evil and the light within his heart illumines the whole world. It is a struggle between the good forces and the evil forces within ourselves which goes on eternally, and it is an occasion for joy when the good forces have won victory over the evil. And when our hearts are purified the world is purified and peace and happiness reign supreme. To-day we find darkness growing deeper and deeper all over the world. The evil forces are in the ascendancy and they have got the good forces dangerously in their grip. We find them and experience them in this country and see them reigning supreme in Europe and the continent of Africa in particular. In Asia and particularly in India, one who is aware of the great work that is being done by a single person in the name of Vinoba Bhave, we find that the good forces are powerful enough not to allow themselves to be subdued by the evil forces. Greed, selfishness and hate, which are the root causes keeping the world away from the much-yearned-for peace and are fast leading the world to another destructive war are abounding in this country. What the future is going to be no one can tell. But the time has surely come when each individual, who is inclined to blame the other, or even the Government, as we are doing to-day, for all the evils we are suffering, to search his or her own heart how far he or she is from that Supreme Being—the giver of all light and guidance. While we are fighting against the Government and its laws, which we consider to be unjust and evil are we really loyally obeying the law of God? If we are not, the fight is between two evils; not between the good and the evil, and the result will be no light but pitch darkness. The recent disastrous floods in some parts of the world, air crashes, fires and even the present great strikes, we hear of from abroad are all ominous signs that all is not well with the world and that God is not pleased with what is going on.

The great occasion of Divali reminds us once again to turn the searchlight within ourselves and to adjust ourselves for the great fight between the good and the evil. It is not enough that we indulge in joy making and feasts over what has happened in the past. We must at the same time think whether there is real occasion for Divali for us to day or whether we are not once again far from it. With these thoughts and sentiments we pray for real happiness and joy on this great festive occasion for all of us and for peace, happiness and prosperity in the Hindu New Year that follows.

ARCHBISHOP OF CANTERBURY CONDEMNS S.A. RACIAL POLICY

DR. GEOFFREY FISHER, Archbishop of Canterbury (States a Sapa-Reuter's message from London, dated October 19) condemns the present racial policy in South Africa.

"It is grief beyond measure to us that just at this moment when, in many ways, tensions are relaxing, all the portents in South Africa point at the relentless pursuit of a policy towards the Native populations there which is bound, in the long run, to be catastrophic in its effects," said the Primate.

It was a policy regarded by almost all Christian opinion, outside the Dutch Reformed Church, as unchristian in principle, he told the Synod of the Convocation of Canterbury of the Anglican Church in Southern England

"The Bishops in South Africa have again and again protested with power and clarity. We, in this country, have supported them wholeheartedly adding from time to time our own clear judgment.

"More than that I believe it is not proper that we should do, nor profitable for the cause we hold dear—the true treatment of Africans there and throughout Africa as friends and partners to be helped on lovingly to the goal of a truly equal partnership in all social and civic freedoms.

"We are sorely tried. Each detailed application of the policy of Apartheid seems to us a fresh violation of Christian principles and common justice," said the Archbishop.

"We take note of the bringing of Native education under the Ministry of Native Affairs, the steps taken to ensure that Native Education should be strictly limited to what the Government thinks good for Africans. The

expropriation of the Natives from their property in the Western Lands.

And now the tenure of Church properties is to be limited to a year at a time and is to be subject to cancellation when the activities of the Church tenant—I quote the Secretary for Native Affairs—'are such as encourage or tend to encourage deterioration in the relationship between the Natives and the Government or Government persons or bodies.'" He continued: "Deterioration, it is to be observed, can, in the Government's view, only be caused by others and never by the action of the Government itself.

"That is totalitarianism and differs not at all from the suppression of civic freedom and Church life in Communist countries.

"It is strange that the South African Government does not begin to suspect its own wisdom when it finds itself imitating so closely the methods of Communist government and control," he said.

DEATH OF A SCHOOL

By TREVOR HUDDLESTON

ONE of the fallacies that dies hard in South Africa today is that which thinks of 'apartheid' as an abstract and airy theory which cannot possibly work. It is easy enough for the European to believe this for, except indirectly, he is not immediately affected. He can still, though with more difficulty, obtain labour in his home and in his factory, in his shop and in his garage. And if he is a farmer he can probably think with satisfaction of a policy which aims at driving away from the urban areas.

To the non-European, however, and particularly to the African, 'apartheid' has begun to work with immense power through the various legislative enactments of the past few years. It is altering the whole pattern of his life by creating a sense of paralysing insecurity and tension; it is based, amongst other principles, on that of the absolute impermanence of his urban life. In the words of the Minister of Native Affairs: "There is no place for him in the European community above the level of certain forms of labour."

Now, clearly, if "apartheid" is to be made permanent; if "White supremacy" is to endure in South Africa forever; if the African is to remain always within his own cultural and social *milieu*, it is essential that he should not share in the traditions of western culture. That would "create a class (again in the words of Dr. Verwoerd) of educated and semi-educated persons without the corresponding socio-economic development which should accompany it. This is the class which has learnt to believe that it is above its own people and feels that its spiritual, economic and political home is among the civilised community of South Africa, i.e. the Europeans." The Bantu Education Act is an attempt to secure that the African people shall never make its home "among the civilised community of South Africa." It is designed to perpetuate 'apartheid' and 'White supremacy' by ensuring that every African child shall be taught from earliest years that there is 'no place for him......above the level of certain forms of labour' in what Dr. Verwoerd describes as 'the civilised community."

One of the chief objects of the Bantu Education Act is to secure uniformity of control over all schools presently existing in the Union. As the vast majority of schools have in fact been built and superintended by the missionary societies this involves taking control of all mission schools. Circular No 252/302 of August 2nd 1954 states how this is to be done. In effect it presents the missions with a simple choice, and gives them five months (until December 31st 1954 in which to make up their minds. They can either accept complete government control *or* a cut of 25 per cent in their existing subsidies. If they accept the latter "they will be informed that this can only be a provisional arrangement which may be terminated when the Department is convinced that the transfer of control to the Bantu community is desirable or should be begun." Teacher-training colleges have no choice at all. They must either submit to complete Government control, or go out of existence as teacher-training colleges

Now it is certain that most missionary bodies will be unable to face the vast reduction in subsidy involved in a cut of 25 per cent. At best they will be able to retain one or two institutions and only then "for the time being."

In other words the Bantu Education Act is so framed as to bring death and destruction to all mission schools. It is "part of a wider scheme of social development......" namely total apartheid And in this scheme there is no room for those who believe education to be the opening of the door to the widest culture attainable There is no room for those ideals which—however inadequately—the mission schools have stood for throughout the years. There is only one path open to the African—it is the path back to tribal culture and tradition: to ethnic groups: to the reserves: to anywhere other than the privileged places habited by the master-race. It is because we cannot accept such principles that we are closing St. Peter's School, Rosettenville, Johannesburg.

It has been a decision made in anguish and only after the most careful thought and prayer For it means the end of forty years of labour and devotion, and it means the break-up of a tradition of which we are unashamedly proud. Yet we believe that it is not only the right decision but the most convincing proof we can give of our opposition to Government policy. We have made it because we are entirely convinced that this policy, enshrined in the Bantu Education Act, is contrary to all Christian principles in that it desires to prevent the full and free development of human personality. Any educational plan based on the conception that one race is and must always remain inferior to another is abhorrent to us. We would sooner die with honour than exist through the years with so heavy a burden on our conscience.

What then of the future? Is there a future?

> "I tell you nought for your comfort,
> Yea, nought for your desire,
> Save that the sky grows darker yet
> And the sea rises higher....."

This is not pessimism. It is realism. The day will of course come when, once more, the spirit and ideals of St. Peter's can come into their own. But the time is not yet. We can only hope and pray that for the sake of South Africa and of the generations of Africans yet unborn, it may not be too long delayed.

Divali Greetings

'INDIAN OPINION' wishes all its readers Divali Greetings and every happiness and prosperity in the New Year that follows.

The publishers announce that there will be no issue of 'Indian Opinion' on October 29 owing to Divali holidays.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No 213 Macosa House, Second Floor, 17 Commissioner Street, Ferreirastown, Johannesburg. 'Phone 33-1654.

Cuticura ANTISEPTIC OINTMENT

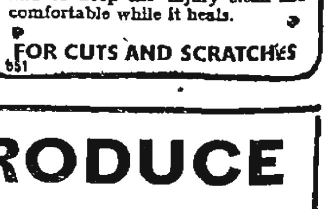

FOR SAFETY'S SAKE

A break in the skin is a 'way in' for germs! Apply Cuticura Ointment—quickly. To rapidly restore skin health. To combat infection. To allay soreness, and to keep the injury clean and comfortable while it heals.

FOR CUTS AND SCRATCHES

651

FARM PRODUCE

We are cash buyers of all types of FARM PRODUCE. Forward samples together with quotations to:

AISEN SOUTH AFRICA (PTY.) LIMITED

111/3 Macosa House.

17 Commissioner Street

P.O. Box 11012. Phone: 33-8921

Johannesburg.

Bankers: BARCLAYS BANK D.C. & O.

SOME PARADOXES OF EDUCATION IN AFRICA

By REGINALD REYNOLDS In 'The Friends Quarterly'

'If Friends go they should, in my opinion, also be sure that the work they propose to do is what the Africans want and need, not only what we think they need.'— Isabel Ross in 'The Friend,' July 16, 1954.

MUCH of what I want to explain here can only be understood if I first summarise certain episodes in Indian history. Before I went to Africa in 1953, Indian affairs had been my first concern for over twenty years and I had watched the development of a revolt which was not only political but cultural—a revolt against British domination and, to a large extent, against the British educational system.

Three phases can be distinguished in the history of education in India. The first was the disruption of an ancient system by 'Birds of Prey and Passage' as Edmund Burke called them—the East India Company. Its administration, almost to the end, was hostile to Indian education and as late as 1853 John Bright referred in Parliament to the dissatisfaction of John Company's directors when four Indian students came to London to study medicine.

The second phase began when the machinery of government became too heavy for a chartered company and too complex to be shared exclusively by British officials. In that same year (1853) Lord Macaulay defined what was to be the educational policy of the government after the British Crown bought out the Company's tax-farm in 1858: Macaulay proposed the creation of 'a class of persons Indian in blood and colour but English in taste, in opinions, in morals and in intellect'. With less grandiloquence a later British administrator (Sir Claude Hill) explained that a prime necessity at that time was the furnishing of clerks capable of doing the work in a manner which would be satisfactory to the English Board of Directors.'

This policy produced a hybrid class which was despised by the British as a bad imitation (which indeed it was) and detested by most Indians. In an honest effort to do justice to its human products, Whitehall invented the term "Westernised Oriental Gentleman' and informed British officials in India that persons of this description were to be treated with a civility which was, by inference, not expected of them in their dealings with other Indians. This good intention, unfortunately, went into reverse gear, the initials of the carefully chosen phrase merely providing a new term of contempt — the word 'Wog.'

The third phase resulted from the reaction of Indian nationalism to official policy. Sir William Hunter, one of the great British historians, had written in *India of the Queen* that 'the conquest of the land was followed by the conquest of the mind.' Indian Nationalists, realising that they must proceed from the opposite direction, increasingly concerned themselves, after the First World War, with the re-conquest of the mind. They revolted against an educational system which neglected Indian culture and tried to instil into children who could not even speak decent English an appreciation of Shakespeare. They could not see that the dates of the Plantaganet kings were relevant to India's needs and aspirations. Independent schools and colleges were set up; and though Gandhi's call for the complete boycott of Government schools and colleges was never wholly successful, it led to widespread discontent within these institutions. Student strikes became (and to some extent have remained) a characteristic of India and Pakistan.

But most important of all the developments which can be traced to this reaction was the conception of *Nai Talim*—Basic Education—which Gandhi and his colleagues worked out in the 'thirties. I have explained at some length in the last chapter of my book, *To Live in Mankind*, the nature of *Nai Talim*. Briefly, I would describe it as vocational training, adapted to the needs of village India. There was a deliberate breakaway from the 'academic' tradition—represented in India by a pathetic caricature of western scholarship. Life, work and culture were henceforward to be integrated. Even literacy was only incidental to this new system, which was primarily concerned with such aims as the revival of village crafts, the improvement of farming and a better sense of citizenship.

• •

It was as a frank and avowed advocate of such a policy, especially among impoverished people living in primitive conditions, that I landed at Alexandria in February, 1853. My six months' journey took me up the Nile, through the Sudan, through Uganda, Kenya, Tanganyika and the Rhodesias into the Union of South Africa. I never flew but went by what other transport was available—trains, cars, boats, buses or my own feet. Education ranked high among the interests which impelled me to make this journey to Cape Town; but the opinions I had formed in India were challenged by indisputable facts.

In Egypt, it is true, there were two 'Basic Education' training centres, of which I visited one and found in it many points of resemblance to the Indian *Nai Talim* pattern. Though started before Neguib's *coup d'etat*, the training centre I visited in the Delta had been easily adapted to the purposes of the Egyptian revolution. Its official aims are worth attention. They included a statement that students were to 'investigate the barriers which cause the extreme contrast of poverty among the Egyptian Fellaheen (peasantry) and the great wealth of the landowners;' and the system worked by 'constant interaction between the student and the community.' Unlike so many Egyptian aspirations, these took practical form at Bay El Arab, the centre which I visited. But Bay El Arab was by no means typical of Egyptian education as I found it.

In the Sudan, in colonial Africa and in the South African Union the contrast with India was even more striking and more perplexing. In Uganda, it is true, there was one independent school, run by an African (Anselm Musoke) on 'Basic' lines with an emphasis on better farming methods and on village crafts—following the principle enunciated by James Howell in the seventeenth century that 'any artisan whatsoever (if he knew the secret and mystery of his trade) may be called a learned man.' To the best of my knowledge that school is, or was then a solitary exception throughout East Africa, though I heard of another African schoolmaster in Uganda who was collecting the folk-lore of his people. But the noteworthy thing about his story was that he worked for posterity and not for Africans of his own generation, few of whom were interested. Later I met an African minister, the Rev. Sandy Kanyenze, whose *Ziwe Zano* ('plan your future') Mission was attempting, with some success, a similar experiment in a small community. In a remote valley of Southern Rhodesia the Mission had its 'Basic' school, where the curriculum included (for the boys) carpentry, shoe-making, brick-laying and gardening. The girls were taught to sew, cook, wash clothes, spin and weave.

My account of these two institutions is very inadequate. Significant as I believe them to be, the more important question is the general drift of African opinion in the opposite direction. Though adult education (especially the work at 'Community Centres') often covered a 'Basic' programme, I found little further evidence of it in the teaching of children and I rarely met Africans who were even interested in the idea. Among the few exceptions was Kidaha, probably the ablest Chief in Tanganyika or in the whole of East Africa. He was the only African serving on the Royal Commission on Land and Population in East Africa, a very busy man, but not too busy to meet me for two long sessions when he knew my interests. Deftly averting every effeort of mine to put my own questions, this young Chief catechised me shrewdly on the subject of Gandhi's village reconstruction programme, laying special emphasis on the integral part played by *Nai Talim.* For the rest, I have heard of developments on similar lines in Nigeria; but as I have not yet visited West Africa I propose to make general observations only with regard to the territories through which I passed, especially those south of the Sudan [1].

[1] I omit the Sudan only for brevity. V. L. Griffiths, in "An Experiment in Education" (London, 1953) traces in the Sudan the same problems ('Western' versus 'vocational' education) which I have described here in colonial Africa and the Union. Griffiths even began with ideas, similar to my own, acquired from teaching experience in India and the inspiration of such institutions as Santiniketan.

(To be Continued)

Donations To Phoenix Settlement

Through the kind assistance of Mr. Choonilal R Parekh the following donations were received from friends and well-wishers in the Verulam district to pay off debts on Kasturba Gandhi Memorial School and 'Indian Opinion' which we hereby acknowledge thanks:

Verulam Box & Timber Co. (Pty.) Ltd. £10 10s, Mr. S. Sham £5 5s., Messrs. B. Juta Bros. £5 5s., Mr. D. V. Moodley (Jnr) £5 5s., Estate Late Nathalal Raghavjee £10 10s., Mr. A. Ramsurder £5, Mr. B. Mathura £3 3s., Messrs. Tom Murugan Bros £10 10s. Mr. S. David £3 3s., Mr. N. H. Debipershad £3 3s., Mr. K. A. Moonsamy (Redcliff) £5 5s., Mr. Ramsagarsingh (Redcliff) £5 5s., Mr. C. M Patchay (Redcliff) £3 3s., Mr. Lall Bahadursingh £5 5s., Mr. R. Soobhag (Redcliff) £7 10s., Mr. J. R. Talwantsingh £5 5s., Mr. K. Pardesi £1 1s., Parsee Hormasjee £2 2s., Choonilall's Cash Bazaar £5 5s. and Mr. Maganlal Patel (Stanger) £10 10s. Total £112—5—0.

AFRICAN VIEWPOINT

CHOICE BEFORE ADAMS COLLEGE

By JORDAN K. NGUBANE

THE Government has taken one step in its efforts to liquidate missionary colleges. A short while ago a team of two inspectors met the governing council of Adams College and laid before it certain proposals to facilitate the transfer of the training college to Government hands.

The Council felt that before it did anything, it would like to get guidance from the people who own the college—the shareholders of Adams Incorporated. These met recently and decided to adjourn their meeting to a later date.

I would like to congratulate the Adams Council on its decision to want to be guided not merely by its own wisdom but by the wishes of the people who will be effected most by the Government's proposals. As the proposed changes are of vital interest to the African people, it is as well that at this stage we should go into some of the *pros* and *cons* of the courses which Adams College might take. These are two in number. Adams might decide to close down the training college or surrender it to the Department of Native Affairs.

Let us start with the second. If Adams College surrenders the college to Government control we shall have two distinct authorities running two parallel schools within the same college campus. The High School will be run along traditional Adams lines while the training college will become the training centre for the battalions of political agents who will later teach our children.

It must be clear to every reasonable man that you cannot have two authorities adhering to two conflicting values running one and the same school. Adams College has been built with the sweat, money and labour of generations of Africans and white people who adhered to the Christian evaluation of the human personality. These people have the right to say that they are still convinced that the traditions followed at Adams College are in the closest possible accord with what they believe to be the Creator's will for the African. In other words they have the right to propagate the truth as they see it at Adams College. If the Malan-Verwoerd gang insist that the values adhered to at Adams are wrong, let them build State training centres, away from Adams, where they will poison the mind of the African people much as they like and where African people will deal with them in the way they deserve.

But we cannot have dual control for another and more important reason. The motive power behind Government intentions to control training colleges is an aggressive determination to challenge and destroy very many of the cultural and spiritual values considered sacred by Adams and very many other colleges. To surrender control is clearly to tell the world that we, of our own free will, abandon these values in favour of the satanic creed called apartheid. I, for one, would sooner be a dead man than yield to apartheid.

I have met people who talk glibly of surrendering control. And quite a number of people at Adams—some of them highly educated people who should know better—do not seem to appreciate what is fundamentally at stake. The fight we are putting up against the surrender of Adams College is against that tyranny which destroyed the Jews in Germany and involved the world in a ruinous war. It is a conflict of irreconcilable values. There is absolutely no room for compromise. If you want to be a slave you must know clearly that the surrender of control is to place yourself on the side of those who say the place of the African is beneath the white man's shoe for all time. If you do not want to be a slave, you must say so in clear, unequivocal terms.

I gather that very many of the teachers at Adams are very much worried about their jobs. That is natural. But they must realise that we have come to the parting of the ways. The old days of sheltered jobs and irresponsibility are gone never again to return. A revolution is taking place in South Africa. The Union in which we shall live tomorrow will be a totally different South Africa.

In any revolution those who are least prepared for it suffer terribly. If the teachers were not ready for the Verwoerd revolution, quite frankly they do not have my sympathy. They had all the opportunity to prepare themselves for it. They can read and history is replete with evidence which should have warned people like the teachers that a revolution was overtaking the land.

If they refused to take heed of these warnings, they cannot expect us to say that we are going to allow them to sell the pass for a Verwoerd cheque at the end of every month. Ruin, suffering and persecution are now our companions. If people are going to lose their jobs and starve, well, hard luck for them. But that must teach them one very good lesson: that they must not look to anybody, not even the Government to do things for them. They must realise now that their surest and only real protection is unity. The Government side is solid and united in its determination to force us to have a swineherd's education. The African side is weak and divided; some think of their jobs and some waste time on red herring tracks. If we surrender the control of Adams College, we shall have lost everything.

What if we refuse to surrender control? I agree with Mr. Mtimkulu on the view he holds that you cannot think of Adams merely as the High School or the Normal School or the Industrial School. We know it only as one composite whole. Thus, if we can consider surrendering the Normal School, we thereby open the way to giving up the whole college sooner or later—at least as soon as the Bantu syllabus comes in force.

If we decide not to give up Adams—which is the only path of honour—the only alternative is to close down the training college. If we do that we must know for certain that sooner or later we shall have to close down the High School as well. Not because we want to harm the African, but simply because the Bantu syllabus will be such that no decent teacher worthy of the name will ever have the time to stand before African children and teach it.

In other words we might as well get ready to close down the whole college if the Government continues to force us in that direction. It is a grave thing to contemplate, but I have the feeling that now is the time to let the apartheid madness have its full impact on the African. It is no use cushioning the shock. Let it hit the African masses directly and cruelly. It will awaken them to the real dangers of the satanic creeds we oppose. And when that happens their united strength will be our guarantee of victory. Viewed in this light, Verwoerdism is a blessing in disguise. Let us allow it to wield the African people into a solid and united bloc against race oppression. If we surrender control we cushion the shock and neutralise the unifying forces; we give the apartheiders a victory they do not deserve.

What will happen to the African if the Government forces us to close down our schools of higher learning? Alright, we shall do without the schools as we know them. There will be a lot of suffering. But we are not the first people in history to suffer thus. That suffering will merely be a test of the quality of the fibre out of which we are made. For my part, I yearn to go through the test. I am a parent, a father of two children who will be hit directly by the full force of Bantu Education since they have just started going to school. I am prepared to accept the challenge because if it comes it will give my community a new sense of responsibility. I know that we shall rise to the demands of the occasion when the time comes. We shall then show to the world that we are ready for emancipation.

Let those who pity us not waste their tears. The closure of the colleges will not mean the end of the African people. A virile people like us which has survived three hundred years of race oppression cannot be crushed by Verwoerdism; it cannot be bogged just because Bantu Education has been forced on it. In the meantime if the people who own Adams College evaluate correctly the work they have done for the African for over a hundred years, they will realise without much waste of time that the Government is determined to force them to close down the college. You just cannot carry on work in the circumstances which prevail.

All political comments in this issue except where otherwise indicated by Manilal Gandhi of Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

South African Hindu Maha Sabha

Deepawali Holidays

All Hindus are hereby notified that Deepawali this year falls on the 25th and 26th October.

It is requested that all Business premises be closed on Tuesday the 26th October 1954.

G. K. PADIA
Hon. General Secretary,
S.A. Hindu Maha Sabha.

IN HAWAII, CLASS, NOT RACE

LEADERSHIP was rapidly becoming non-racial in Hawaii and class was rapidly taking the place of race, said Mr. Quintin Whyte, Director of the Institute of Race Relations, when on October 13 he addressed the Durban Toc H Lunch Forum on "Hawaii—a Study in Successful Race Relations."

Mr. Whyte, who was one of the South African delegates to a recent conference in Honolulu on "Race Relations In World Perspective," said:

"Political and economic leadership, educational and community activity, residential areas are rapidly becoming non-racial, in the sense that class is taking the place of race, and people are thinking less of racial origin.

"The people of Hawaii are accepting racial tolerance, friendliness, mutual co-operation and inter-mingling as a principle, and striving—as Americans—to ensure unity."

"American citizenship has been held by all in Hawaii as the greatest good, so that all peoples are Americans first and their own racial group afterwards," Mr. Whyte added.

Mr. Whyte pointed out that only 87,000 out of a total population of 491,551 in Hawaii were pure or part-Hawaiian. The rest consisted of: Japanese 184,000, White or Caucasian 114,000, Filipino 61,000, Chinese 32,000 Puerto Rican 9,551, Korean 7,000.

"Honolulu may not be a racial paradise," he added "but we are seeing there in miniature and in a context different from that in South Africa, a racial experiment which is being successfully carried through and in which all groups, despite resentments, want to be successful."

"The peoples of Hawaii are proud of being American; they are also proud of the racial tolerance, goodwill and peace that exist in Hawaii."

The Honolulu conference ended by setting up a new world body called the International Society for the Scientific Study of Race Relations and Mr Quintin Whyte was elected its Vice Chairman. The approach of the Society will be scientific and objective and it will have no political affiliation or interests.

The Chairman elected was Franklin Frazier, of Howard University, Washington, D.C., the well-known sociologist. The Secretary-Treasurer will be W. O. Brown, Director of the School of African Studies, Boston University. The provisional executive committee: M. G. Balandier, of Paris, Dr. A. Lind, of Hawaii, Mr. A. Hourani, of England, and Mr. W. Barnes, of England.

SOUTH AFRICA'S PROBLEM

BELIEF VERSUS FEAR

SOUTH AFRICA had to choose between fear and belief, said Mr. Quintin Whyte, when addressing members of the Institute on October 14 on "Race Relations in World Perspective the Honolulu Conference."

Mr. Whyte was discussing the problem of democracy against authoritarianism and he said:

"We, in South Africa, have our own particular problem, and here too, we have to choose between a philosophy based on the destructiveness of fear and a philosophy based on the constructiveness of democratic belief."

The delegates at the conference "have seen dependent and subject peoples in the world—non-White peoples—turning the very strength of Christianity and democracy against the dominance of the White man.

"They have seen the appeal of promised freedom from White Western domination held out by Communists.

"They have seen a new balance of power in the world emerging, though not yet fully emerged; and their concern has been that men, of whatever race and nationality, should live happily together.

"'The peoples of Africa,' said General Smuts, are on the march.' The peoples of Asia are marching steadily forward, and there must be new adjustments between the old dominant White world and the new emergent non-White world."

"The conference had had no intention of passing judgment of on racial policies," Mr. Whyte added.

"It was a conference of scientists interested in any analysis of such problems, interested in working out the tools for the analysis of such problems... ..in discovering gaps in knowledge, in evaluating existing knowledge and seeking comparable data through the world.

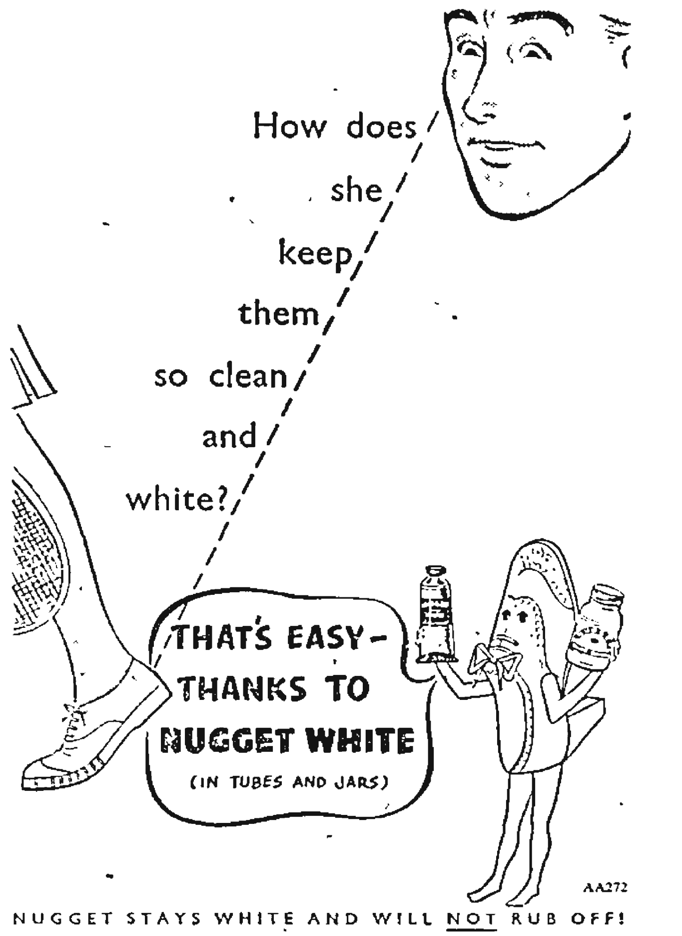

Things In General

Mr. M. P.Naicker Banned

Mr. M. P. Naicker, Vice-President and Organising Secretary of the Natal Indian Congress and an organiser of the Congress of the People (Natal) was directed by the Minister of Justice, Mr. C. R Swart, to resign as an office bearer, officer, or member of 21 different organisations including the South African Indian Congress, the Congress of the People and the workers' Action Council.

The banning notice which was handed to Mr. Naicker last week also debars him from becoming an office bearer or member of any trade union registered under the Industrial Conciliation Act In a further banning order Mr. Swart prohibits Mr. Naicker from attending for a period of two years, "any gathering in any place within the Union of South Africa and the territory of South West Africa."

Mr. Bhana Kidia, well-known merchant of Gatooma, Southern Rhodesia, who died at the age of 77 on September 14.

Cultural Scholarships For Africans And Non-Indians

The Government of India have decided to continue their scheme of cultural scholarships for Africans and other non-Indians as well as for students of Indian origin domiciled in Asian and African countries during the year 1955-56

It is proposed to award one scholarship each to an African student and a Coloured student in South Africa. Four scholarships have been allotted for students of Indian origin domiciled in South Africa. The selected candidates will be paid a monthly stipend of Rs. 200/- p.m. in addition to free tuition and examination fees. This amount is considered enough to meet all his expenses of education, board and lodging and other miscellaneous items. Scholarships are tenable for the full courses of study in a University. Expenses of journey to and from India will have to be borne by the selected candidates who will be required to join the Universities in India in the months of June/July next year. For eligibility a candidate must have passed the Matriculation Examination. Preference will be given for post-Graduate students.

The last date for the receipt of application on prescribed form in the Office of the Commissioner for the Government of India in Central Africa, P.O. Box 391, Salisbury is 15th November 1954. Further details and prescribed application forms may be obtained from that office.

U.K. Medical Council Recognises M.B.B.S.

Recently the General Medical Council of U.K. have recognised the M.B.B.S. degrees of the Punjab, Agra, Delhi and Gauhati Universities. The recognition of the M.B.B.S. degrees of some other Universities is also under consideration of the General Medical Council of the United Kingdom.

Girl Guide Movement In Port Elizabeth

In Port Elizabeth on October 11, the Gujarati Girl Guides were invested in the Gujerati Hall. 10 Brownies and 9 Girl Guides were enrolled by Mrs. Middleton and Miss Endley respectively. The Hall was packed to capacity to witness the ceremony and among those present were Mr. Allies, Chief Commissioner of the Coloured Scouts in South Africa. Mr. Allies spoke highly of the Guides and the Boy Scouts. Among the speakers were Mrs. Francis, Mr. Allies, Mr. N. G. Naidoo, Mr. N. P. Umley and Mrs. L. Bhagatjee. A vote of thanks was moved by Mrs. M. Umley. Refreshments were served by the Boy Scouts.

The Passing Of A Brilliant Student

The passing of Mr. Vrajlal Soni, the only son of Mr. R. P. Soni, Principal of the Kathiawad Hindu Seva Samaj Government-Aided Indian School, Durban, at the early age of 26, at midnight on Saturday, October 16, at St. Aidan's Hospital, cast a gloom over the student world of Durban. He had an exceptionally brilliant scholastic career. He was to have appeared in his final B.A. this year. He had received a certificate of merit in English in both first and second year. In 1947 he had completed his pre medical course. Owing to ill-health he had to abandon further studies. His merits had just been recognised by an appointment to the staff of Sastri College where he was teaching Mathematics in the ninth standard. His work was of first rate quality and all his lecturers joined in expecting for him a brilliant future.

Dr. Mabel Palmer, Organiser of the non-European section of the University of Natal, in paying a tribute to the late Mr. Vrajlal Soni says, his tragic death has robbed the University and the Indian community of one, who almost certainly, would have been a leader in the future.

There was a large and representative gathering at the funeral, which took place on Sunday afternoon at the Cato Manor Crematorium.

Mr. and Mrs. R. P. Soni and family wish to express their profound thanks to all friends and relatives for their very kind assistance and for the numerous messages of condolence which they received from all over the Union.

HINDU DHARMA
By— M. K. Gandhi
Price 8s.
Obtainable From:
'Indian Opinion,'
P. Bag, Phoenix. Natal.

FOR SALE
General Dealer's Shop
£4000—0—0 stock
Long terms for right buyers.
Apply: BODHANYA,
c/o Maks Tdg. Co.,
13 Livingstone Av,
Vereeniging,
Transvaal.

BOOKS FOR SALE
Satyagraha In S.A. —By M. K. Gandhi 15/-
A Gandhi Anthology —By V. G. Desai 9d
Which Way Lies Hope —By R. B. Gregg 2/-
Why Prohibition —By Kumarappa 1/-
Bapoo's Letters To Ashram Sisters —By Kaka Kalelkar 2/6
A Nation Builder At Work By Pyarelal 1/6
The Wit And Wisdom Of Gandhi —By Homer A. Jack 22/-
Gandhi And Marx —By K. G. Mashruwala 2/6
Obtainable from:
'INDIAN OPINION,'
P/Bag, Phoenix, Natal.

JOGGERI (GORE)
Made From Pure Sugar Cane Juice
For Sweetmeats and other Purposes. Get your Joggeri (Gore) direct from the manufacturers.
Any quantity 1/- per lb.
Also suppliers of Betel Leaves at Wholesale Price
For further particulars write to :
COTTON LANDS
P.O. Box 7, VERULAM.

DHIRUBHAI P. NAIK
Travel, Insurance & General Agent
Book with us for your travelling by Air, Sea or Land either to India or to any part of the world.
All types of Insurance—Life, Fire, Burglary, Riot, Storm, Accident, Plate Glass, etc.
Consult Us Free of Charge For Your Income Tax, Persona Tax, Writing Of Your Books, Trade Licences, Revenue Clearance Certificate, Passports And Immigration Matters.
Representative: National Mutual Life Asso. Of Australasia, Yorkshire Insurance Co. Ltd.
Telephone: 33-9033. 29a Commissioner Street, JOHANNESBURG.

INDIA LETTER

(From Our Own Correspondent)

Bombay, October 6.

INDIA celebrated the eighty-sixth birth anniversary of Mahatma Gandhi by dedicating itself anew for the eradication of untouchability and rural uplift work, two subjects dear to Mahatma Gandhi's heart. In Bombay State and Saraushtra, Gandhiji's home State, the day was observed as Harijan Day.

On this auspicious day 120 more welfare extension projects were launched under the auspices of the Social Welfare Board, covering 2400 villages and 2,400,000 people. These projects were in addition to the 81 projects, inaugurated on Independence Day. At present community programmes and National Extension Service work are in progress in 712 blocks comprising 72,850 villages covering a population of 56 millions. By the end of the Five Year Plan period, it is expected to cover over one-fourth of the rural population or about 74 million people.

There are three main directions in which the community projects and National Extension Service movements bring about a change of outlook. The first is increased employment and increased production by the application of scientific methods of agriculture, including horticulture, animal husbandry and fisheries and the establishment of subsidiary and cottage industries.

The second is the organisation of the community for co-operative endeavour. The aim is to ensure that there is at least one multi-purpose co-operative society in every village or group of villages on which practically every agriculturist family is represented.

The third is organised effort for works of common benefit to the community. Villages need roads, tanks, schools and health centres. It is necessary that villagers should feel that all these needs can be satisfied by their joint efforts. The villagers are whole-heartedly co-operating with the project by volunteering to supply free labour.

Thousands of Delhi citizens, including Central and State Ministers and associates of Mahatma Gandhi, visited Rajghat during the day to pay homage to the Father of the Nation. From early morning a stream of people was flowing towards the "Samadhi of Bapu." One of the earliest visitors at Rajghat to offer flowers and participate in the prayers at the Samadhi was Dr. Rajendra Prasad, President of India. The President also participated in one-hour non stop spinning on the lawns of Rajghat.

The day began at Rajghat with the singing of "Ramdhun" and other favourite prayer-songs of Gandhiji. Four social workers participated in 86 hour non-stop spinning. By evening the Samadhi was bedecked with flowers and offerings of yarn.

The prayer meeting in the evening was held as it used to be organised when Gandhiji attended it. Besides Ramdhun and other prayer songs, passages were recited from the *Gita*, the *Granth Sahib* and the *Koran*.

Addressing the prayer meeting, Dr. Rajendra Prasad said that, having lived in the Gandhian era, the present generation was not fully able to grasp the greatness of Gandhiji's teachings. India has risen in stature in the international field since independence. India could offer other countries the philosophy of the Mahatma, but that was possible only after the people of this country themselves had fully imbibed Gandhiji's teachings.

The President said, Gandhiji had given to India a thorough philosophy of life—a scientific guidance which covered all aspects of a man's conduct. He appealed to every Indian to search his heart to judge for himself how far he followed Gandhiji's teachings. Sincere introspection, he said, would show clearly that during the last six years many of Gandhiji's teachings had been forgotten. The people in the far-off countries had realised the significance of those teachings and were acting upon them whereas most Indians could not understand them even though they had been so near the teacher. Six years ago we lost the light which had led us through our difficulties. Gandhiji had indicated the way to solve the problems that came in the wake of freedom. But after his death, foreigners' estimation of our acts became the standard by which we judge the success of our efforts. That is why our estimate of our actions is not correct."

Gandhiji's teachings were the country's assets which had to be properly valued and then presented to others. The present world situation had made it essential for the country to remember and follow Mahatmaji's teachings. The West had created things that threatened to destroy the world. Mankind was busy finding ways to save itself from a possible catastrophe. Gandhiji's ideals of peace and non-violence offered the only way to save the world.

• •

The executive committee of the Mahatma Gandhi Smarak Nidhi has accepted a suggestion of Mr. Nehru for the establishment of a number of "Gandhighars" as rural community centres throughout India. The scheme is at present in the experimental stage and a large number of Gandhighars are likely to be set up next year.

The Gandhighars will serve as centres of all activities in villages where people could meet and develop community life. They will provide facilities for work and social life to the villages as well as facilities for education, sports and entertainments. The question of early establishment of Gandhighars all over the country was discussed by the executive committee of the Nidhi at its meeting in Delhi. The committee entrusted Mrs. Sucheta Kripalani and Shri R. S. Dhotri its secretary, with the work of preparing plans and estimates of suitable buildings for the purpose. Mr. Nehru has agreed to help the sub committee with guidance.

The meeting was presided over by Shri G. V. Mavlankar, chairman of the committee. Among others who attended were Mr. Nehru, Shri Mangaldas Pakvasa, Shri Shankarrao Deo, Shri Srikrishnadas Jaju, Shri Sriram, Smt. Sucheta Kripalani and Smt. Yashodhara Dasappa.

The committee also considered the question of extending its social activities to areas in Nepal and Kashmir. The committee decided to contribute Rs. two lakhs towards construction of a "mandapam" that is being constructed at Madras for congregational prayers for all citizens without distinction of caste, creed or race.

The committee also discussed the non-official resolution passed at the recent A.I.C.C. session at Ajmer in which it was suggested that the Gandhi Smarak Nidhi should expedite the use of funds. The committee felt that much of the misunderstanding among people was due to ignorance about the finances and the actual quantum and nature of work done by the Nidhi. The Nidhi has recently issued a full report for 1952 and a summary report for 1953 giving details of the work carried on and on the position of the fund.

The total amount of the fund originally collected was Rs. 10,97,06,000. On account of a fall in the value of securities held by the Trust, the committee had been setting apart the annual interest to meet the depreciation. The interest thus appropriated has come to Rs. 1,35,64,000 and it is expected that the depreciation amount will be made up in the course of the year. The amount so far applied by the Trust, directly or indirectly, comes to Rs. 1,52,42,000. The budget for 1954 is Rs. 96,50,000.

The Nidhi is carrying on various constructive activities through the all-India organisations functioning since the time of Mahatma Gandhi. These include Hindustani Talimi Sangh, Charkha Sangh, Gramodyog Sangh, Harijan Sevak Sangh and Adimjati Sevak Sangh. The Nidhi gives them necessary advice and it also helps a large number of other institutions by grants. The work for women and children is being carried on through the Kasturba Trust which is conducting its activities even in backward and hill areas.

The Trustees of the Nidhi are likely to hold their next meeting some time in the latter half of December.

• •

The visit of Mr. Sastoamidjojo, the Indonesian Prime Minister, has proved successful. The joint statement issued by the Prime Ministers of India and Indonesia is another step towards the evolution of a new international order based on equality and co-operation. The two Prime Ministers' informal talks about various matters of common concern were in continuation of the talks that took place at the time of the Colombo Conference. That conference succeeded in creating a new atmosphere in Asia and contributed a great deal towards the success of the Geneva conference over Indo-China. Despite Pakistan's defection and Ceylon's indecision, other Colombo conference countries resisted the formation of South-East Asia Defence Organisation and thereby focussed the attention of the people of Asia towards the new and subtle method of maintaining colonialism in Asia, by ganging up in the name of maintaining democracy and freedom. It is only natural, therefore, that the work begun at Colombo should be continued and persistent efforts should be made to organise all peace-loving countries on the basis of common programme.

The Colombo conference was a meeting of Asian Powers and dealt with Asian problems. But the problems of Asia and Africa

are similar and in some cases interlinked. Co-operation between Asian and African countries is, therefore, natural as well as desirable. Dr. Sastroamidjojo told journalists that "it might be possible to extend the area of peace from Cairo to Phillippines and possibly to the whole world." For this purpose the two Prime Ministers have decided to call, as a preliminary measure, a conference of the representatives of Asian and African countries. The conference will be either at Prime Ministers' level or at Foreign Ministers' level, so that decisions could be taken without awaiting ratification from home Governments. Although membership of the conference would naturally be confined to independent and sovereign countries competent to take free decisions on international questions, it is likely that representatives from non-self-governing countries might attend the conference as observers. This would give an opportunity to the representatives of the non-self-governing areas to come in contact with their more fortunate brothers.

The Indonesian Prime Minister said that it was his desire not to discriminate any Asian or African countries. He also indicated that there was a possibility of Communist China being invited to the conference. But it will be next to impossible to bring all the Asian and African countries to the conference table. It is very doubtful, to say the least, whether Pakistan and Turkey will respond if they are invited. Israel cannot be expected to sit around the same table with the Arab countries. Countries associated with or interested in South-East Asia Defence Organisation cannot be expected to co-operate with those nations which are known to be opposed to that pact. Communist China's participation will create further implications, as it is one of the party to the Power War now going on between the power-blocks. So, in fact, the proposed conference will be a meeting of some selected Asian and African countries which have a common approach towards the problem of peace.

The agenda of the proposed conference will be drawn up probably by a preliminary conference of Colombo Powers to be held at Djakarta. The subjects to be chosen for discussion will be matters of common concern to the participating powers. Any dispute which is of merely local importance and concerns members participating in the Conference would be excluded from the agenda.

The Prime Minister of Burma has concurred with the Prime Ministers of India and Indonesia about the importance and urgency of calling the proposed Afro-Asian Conference at an early date.

Although the joint statement issued by the two Prime Ministers does not mention the time of the proposed conference, it is learnt that it might meet at Djakarta in February 1955.

The Indonesian representatives will take up this question at the United Nations headquarters with representatives of other Asian and African countries.

Mr. Nehru will discuss this question with the Chinese Premier when he visits Peking during the middle of October and try to persuade China to give guarantee of non-aggression and non-interference in the internal affairs of neighbouring Asian countries through local communist parties.

• •

Direct negotiations in regard to Kashmir between the Indian and Pakistan Prime Ministers have come to an end. Correspondence between the two Prime Ministers was published by the Government of India in the form of a White Paper. According to this White Paper, India had once again urged Pakistan to give up her warlike approach to the Kashmir dispute exemplified by her arms pact with the United States. India had also asked her to produce the atmosphere necessary for peaceful negotiations by entering into a joint "no-war declaration" on the basis of the five principles enunciated in the declaration issued by the Prime Ministers of India and China. Pakistan has, however, rejected this offer.

One of the main points of difference between India and Pakistan is the quantum of forces on both sides of the cease fire line. In a letter dated September 29, 1954, Mr. Nehru cogently sets out India's views that the fact of the U.S. military aid to Pakistan has created a new situation and that the whole problem must now be considered in this context, especially in relation to the basic issue of demilitarisation. As we can take no risk now, which we were prepared to take previously, we must retain full liberty to keep such forces and military equipment in Kashmir State as we may consider necessary in view of this threat to us.

The Minister has, nevertheless, reiterated India's adherence to all her international commitments.

The Pakistan Prime Minister replied that U.S. arms aid was an extraneous issue and said that the only consideration was that the quantum of armed forces stationed inside Kashmir should be so limited and so located that they do not in any way interfere with the freedom and impartiality of the plebiscite.

Mr. Nehru, in another letter, regretted that Pakistan should have embarked on a course which not only vitiates the atmosphere of peaceful co-operation so labouriously built up between the two countries but also imperils the freedom of Asian countries and brings in the intervention of a foreign power in India."

The direct negotiations between the two countries were in pursuance of a suggestion made by the United Nations representative, Dr. Graham, in his fifth report to the Security Council submitted on March 27, 1953.

The Pakistan Government has declared that they will take this question back to the Security Council.

• •

Agreement has been reached in regard to the transfer of the French settlements in India between the representatives of France and India, according to reports from Delhi. Actual transfer of the French settlements will be made immediately after a formal referendum, procedure for which will be simultaneously announced from both New Delhi and Paris.

The referendum will be a very simple affair and will be confined to the Municipal Councillors only. This method is being adopted in order to satisfy a provision in the French Constitution that no French possession could be trransferred without the explicit will and desire of the people.

WANTED

A qualified Imaum Wanted immediately to perform the duties of all Religious Rites. With efficiency to Sermons in eloquent Arabic, Urdu and Persian.

Apply with testimonials stating Salary required.

To Secretary,
Nurul Islam Mosque,
34 Greatmore Street,
Woodstock, Cape.

Surgeons, doctors and nurses leave nothing to chance. In hospitals, surgeries and clinics throughout Southern Africa and overseas, Dettol is the antiseptic largely preferred in the fight against infection. For Dettol is both powerful *and* safe. Let the wisdom of the specialists be your guide and assurance: whenever infection threatens in your own home. . . use Dettol promptly.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

Phones: 29121/3 (Switchboard) 24179 (Manager)

Cables & Tel. Add: "PROSPERITY" (All Branches)

P.O. Box 2197 (Established 1927

Premier Produce Co. (Pty) Ltd.

General Wholesale Merchants
EXPORTERS AND IMPORTERS

Buyers and large Stockists of all kinds of Indian and European Groceries, Provisions, Soaps, Oils, Grains, Beans, Peas, Kaffircorn, Malt, Maize, Maize Products, Wheat, Wheaten Products, Crockery, Hardware and also Coal of all types.

All enquiries for Export and Import to the Head-Office.
Head-Office: "PREMIER HOUSE"
364 Pine Street, Durban.

also at

JOHANNESBURG
Phones: 34-3554/5
P.O. Box 200, Fordsburg,
82, Crown Road,
Fordsburg, Johannesburg.

BENONI
Benoni Coal Site
Phone 54-1813,
Rangeview Coal Sites—54-2205
P.O. Box 392, Benoni.

ATTRACTIVE SAREE MATERIALS

- Self Striped] Georgette Crepes 45" Green, White, Pink, Sky, Lemon 4/11 yd.
- Self Check Fancy Voiles with Block Designs 45" 4/11 yd.
- Fancy USA Floral Voiles 38" 4/11 yd.
- Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.
- Floral Bembergs 45" Red, Gold, Green and Blue Designs 4/6 yd.
- Bordered Georgette 45" All Shades 3/11 yd.
- Coloured Georgettes 45" All Shades 3/11yd.
- Spotted Georgettes 45" Latest 4/6 yd.
- Embossed Georgettes 45" Basket Design 6/11 yd.
- Georgette Jari Work Sarees £4-10-0 each
- Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0 each
- Benares and Tinsel Jari Borders Big Range In Stock

BLOUSES
Chinese Embroidered Satin and Georgette Blouses and Latest Slippers 8/11 each.

CHAMPALS!
Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair
Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples:

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

Proprietors:
C. L. Patel, D. K. Patel
V. B. Patel, H. J. Patel
K. C. Patel.

The Star Clothing Factory

Wholesale Merchants

CLOTHING MANUFACTURERS

P.O. Box 237. Phone 514.
Jameson Road, Livingstone,
NORTHERN RHODESIA.

Our S.A. Representative:

H. L. Hompes & Co., (Pty.) Ltd.

Durban, P.O. Box 1301.
Johannesburg, P.O. Box 3480.
Capetown, P.O. Box 824.

DIWALI GREETING CARDS

Purchase your Diwali Cards from Us:
We have all ranges in English, Gujarati, Hindi and Tamil (with envelopes).

—o—

Religious and other printed cards assorted 3/6 doz.
National leaders imported cards 9/-, 15/9, 18/9.
Religious in Art Cards Imported 18/9, 15/9.

—o—

Cheque Books 1/3, 2/3, each.

Obtainable at our only Address:

BHARAT MUSIC SALOON
AND BOOKSELLERS
(Corner Grey and Lorne Streets)
286½ Grey Street, Phone: 26070.
DURBAN.

LIFE INSURANCE

Are you adequately insured?
Have you provided for your dependants?
Prepare for the future
Life Insurance gives peace of mind for the unknown future.
Insure with 'THE OLD MUTUAL" your friend for Life—
The S.A. Mutual Life Assurance Society, which has best Bonus record in the WORLD.

Representative:—

DAYABHAI PATEL

P.O. Box 1760, JOHANNESBURG. Phones:— Business 33-0711, Residence 33-5961

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
&
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

Phone 53. Telegrams 'SOLANKI.'

P.O. Box 208.

Solanki & Co. Ltd.

Merchant & Direct Importers

Extensive range always carried in the following:

Silks, Drapery, Toilets, Perfumes, Curios, Fashion Goods and Jewellery, Wide Range of Indian, Persian and Chinese Carpets.

Stockists of well-known branded Watches.

COPPERBELT PIONEER STORE

Where Quality and Service are Paramount.

Luanshya, Northern Rhodesia.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO. (PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Phone Day 24169 Phone Night 833459

L. RAJKOOMAR (PTY.) LTD.

14, CROSS STREET, DURBAN.

Funeral Directors and Manufactures of all classes of Coffins and Wreaths

Contractors to the INTERNATIONAL FUNERAL INSURANCE COMPANY, LIMITED.

Reg. Office: 39 CROSS STREET, DURBAN

Country Orders for Coffins and Wreaths accepted by phone and despatched by rail at the shortest notice.

FOR ... RUBBER STAMPS AND PRINTING

CONTACT ...

STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS AND RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006.
P.O. BOX 2782.
TELEGRAPHIC ADDRESS "QUICKPRINT"
ESTABLISHED 1927.

પુસ્તક પર મું—અંક ૪૨
તા. ૨૨ અકટોબર, ૧૯૫૪.
છુટક નકલ પેની ૬.
દર શુક્રવારે બહાર પડે છે.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

★

ગુણાતીતની વ્યાખ્યા

(શ્રી. કેદારનાથજીના 'વિવેક અને સાધના'માંથી)

(માણસના) સદ્ગુણોની પરીક્ષા કેવળ બાહ્ય પરિણામપરથી કરવામાં ભુલ થવાનો સંભવ છે. બાહ્ય પરિણામો ઘણી વાર કેવળ પરિસ્થિતિ અને સંજોગોપરજ આધાર રાખે છે, અને તે પરિસ્થિતિ અને સંજોગો વ્યક્તિને અધીન હોતાં નથી. તેથી સદ્ગુણોની પરીક્ષા, તે વ્યક્તિની તે ગુણો વિષેની નિષ્ઠા, તે માટે તેને કરવો પડતો ત્યાગ વિવેક અને પુરૂષાર્થ તેને સહન કરવા પડેલા અંતર્બાહ્ય પરિશ્રમ વગેરે પરથી કરવી યોગ્ય ગણાય. આ બાબતો વિવેકી અને આત્મપરિક્ષક વ્યકિત પોતેજ બીજાના કરતાં યથાર્થ રીતે જાણી શકે. સદ્ભાવનાઓનો ચિત્તમાં ઉઠેલો વેગ, તેને લીધે ચિત્તની થયેલી અવસ્થા, તે વખતે વેઠવાં પડેલાં શારિરિક કષ્ટો અને તે પછીનું ભાવનાઓનું શમન વગેરે બાબતોનો ક્રમ અથવા ઈતિહાસ બાહ્ય જગત ન જાણે તોયે વ્યકિત પોતે એ બધી વસ્તુઓ સ્વાનુભવથી જાણે છે. સદ્ગુણોની સાથેજ દુર્ગુણોની વૃદ્ધિ પણ માણુસમાં એકજ કાળે થતી જણાય તો તે સદ્ગુણો વિષે ખાતરી રાખી શકાય નહિ; એટલુંજ નહિ, પણ તે સદ્ગુણો ખરેખર જ સદ્ગુણો છે કે કેમ તે વિષે ભારે શંકા પેદા થાય છે. પરસ્પર વિરોધી ગુણ–અવગુણોની વૃદ્ધિ એકજ સમયે થઇ શકતી નથી. દાખલા તરીકે, દયા, પરોપકાર, ઉદારતા, સરળતા એ બધા પરસ્પર પોષક ગુણો હોવાથી તે બધાની વૃદ્ધિ એકી વખતે થઇ શકે છે. તેજ પ્રમાણે દુષ્ટતા, કપટ, અન્યાય, વિશ્વાસઘાત વગેરે દોષો પણ એક બીજાને પોષક છે. પણ કપડ અને પરોપકાર એ બેની એકી વખતે વૃદ્ધિ કે વિકાસ ન થઇ શકે. તેમ થતું દેખાય તો તે પરોપકાર વૃત્તિ નહિ પણ કાર્ય સાધવાની યુકિત હોવાનો જ સંભવ છે. સાધારણ રીતે ગુણો ગુણોના અને અવગુણો અવગુણોના પોષક બને છે. માણુસના ચિત્તમાં ગુણ–અવગુણોનો વિચાર અવારનવાર ઉઠયાજ કરે છે. એવી જાતનાં કર્મો પણ તેને હાથે થયાજ કરે છે. માણુસ જો કે ગુણ દોષના મિશ્રણથી બનેલો છે, છતાં એક સમયના ગુણદોષ કે એક સમયની ચિત્ત સ્થિતિ તદ્દન તેવીને તેવી બીજે સમય જોવા મળે એ શકય નથી. તેમાં સતત ફેરફાર થયાજ કરે છે. આ વાત ઝટ જણાઈ આવતી નથી, પરંતુ લાંબે વખતે અવલોકન પરથી ધ્યાનમાં આવે છે કારણ કે પરિવર્તનની ક્રિયા ઘણીજ સૂક્ષ્મ ગતિથી ચાલે છે. સ્થુળ અને સ્પષ્ટ રીતે તેનું પરિણામ નજરે પડતાં કેટલોક વખત જાય છે. પણ સદ્ગુણોનું પ્રયત્ન પુર્વક અનુશીલન કરનારા સાધકને આ બાબતમાં લાંબો વખત રાહ જોવી પડતી નથી. અભ્યાસની મદદથી અવગુણોનો નાશ કરી સદ્ગુણોની વૃદ્ધિ કરવા તરફ તે પોતાની માનસિક શકિતનો ઉપયોગ કરતો રહે છે, તેથી તેના ચિત્તની સ્થિતિમાં ઝપાટાભેર ફરક પડતો જાય છે; અને પરીક્ષણ દ્વારા આ વાત તે જાણતો પણ હોય છે. આવી રીતે પ્રયત્ન ચાલુ હોય છે ત્યારે તેનો જ ગુણ પૂર્ણતાને પામે છે, તેને વિષેનો તેનો અહંકાર નાશ પામે છે. તેની પ્રવૃત્તિની ચિત્તની આગળ વધવાની ગતી મંદ થતાં થતાં સાવ બંધ પડે છે. તે ગુણની બાબતમાં તે ગુણાતીત થાય છે. માણુસમાં કોઇ ગુણ દ્રઢપણે અને પૂર્ણપણે હોવા છતાં તે વિષે અહંકાર ન હોવો એ તે ગુણની છેવટની એટલે તેની પેલી પારની અવસ્થા છે. તેથી તેને જ ગુણાતીત અવસ્થા કહેવી જોઇએ. ગુણો વિષે નિરહંકારતાનો અર્થ પોતાના 'અહં'નો કે ગુણોનો નશ કે લોપ નહિ, પણ ગુણો વિષે અભિમાન, ગર્વ, ઘમંડ ન હોવો તે,–પોતાના ગુણને કારણે–વિશેષતાને કારણે–બીજાને હીન કે તિરસ્કાર પાત્ર ન સમજવા તે અને આ સ્થિતિ કોઈ પણ ગુણની બાબતમાં એ ગુણ સાથે માણુસમાં નમ્રતાનો વિકાસ થયો હોય તો સાધી શકાય છે. સારંશ, ગુણાતીત એટલે ગુણ હીન કે ગુણશૂન્ય નહિ, પણ ગુણ હોવા છતાં તેને ગર્વ ન રાખવો તે.

મારૂં વસિયતનામું

મને ૭૫ મું વર્ષ ચાલે છે. સ્નેહીઓનો આગ્રહ છે કે હવે મારે મારૂં વસિયતનામું તઇયાર રાખવું. પરંતુ મને સમજણ નથી પડતી કે આખરે મારી મિલકત શું છે? દૈનિક જીવન–પ્રવાહ જોતાં મારૂં અંતઃકરણ કહે છે કે પૃથ્વી પર મનુષ્યનો જન્મ ખરી રીતે બીજાઓને માટે છે; મુખ્યત્વે એ લોકો માટે કે જેમના હસવા–રડવા ઉપર આપણા હસવા રડવાનો આધાર છે. કોટિ કોટિની સંખ્યામાં વિખરાયેલો આ માનવ–સમાજ એક અખંડ આત્મીયતાના દોરે બંધાયેલો છે. હું હંમેશ અનુભવ કરૂં છું કે મારા બાહ્ય અને આંતરિક જીવનના નિર્માણમાં કેટલી અગણિત વ્યક્તિઓનો શ્રમ છે અને એ અનુભવથી મારૂં અંતકરણ દ્રવે છે કે હું દુનિયાને ઓછામાં ઓછું એટલું આપી શકું કે જેટલું મેં એની પાસેથી લીધું છે.

—આઇનસ્ટાઇન.

★

Phone 22905 Tel. ADD.: "GANDABHAI"

The Home Of

INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઇની કીંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટેજ ઉમેરવા વિનંતી છે.

નો. રોડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સધર્ન રોડેશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET,
DURBAN.

PHONE 33-2651

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

હોલસેલ મરચન્ટસ એન્ડ ડાયરેકટ ઇમ્પોર્ટર્સ

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, ઉલન રગ્સ. બ્લાન્કેટસ—એવી બાબતો માટે જાત જાતનો માલ. તેમજ ક્રેપડીશીન જ્યોરજેટ સાડીઓ વીગેરે માટે હમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ફોન: ૩૩-૨૬૫૧

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

મુસાફરી. વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘરે બેઠા અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેકસ, પરસનલ ટેકસ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ, તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા, યોર્કશાયર ઈન્સ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone: 33-9033. 29e Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

ધી ન્યુ દિલ ખુશ-સ્વીટ માર્ટ

મેનેજર: મણીભાઈ લાલુભાઈ કાદીપોરવાળા.

દરેક જાતની મીઠાઈઓ, ચોખ્ખા ઘીની તેમજ ઊંચા મેવા, મસાલાથી અમે બનાવીએ છીએ.

અમારૂં વખણાએલું સુરતી ભુસું સેવ, મમરા, ગાંઠીઆ, ભજીઆં, પાતરાં વિગેરે દરરોજ તાજાં બનાવીએ છીએ.

પાર્ટી વીગેરે માટે મોટા પ્રમાણમાં મીઠાઈ ઓર્ડર પ્રમાણે ટુંક વખતમાં બનાવી આપીશું.

PHONE 33-6575. P. O. BOX 3680.

THE NEW DIL-KHUSH SWEET MART,
34 President St., Corner Diagonal Street.
JOHANNESBURG.

તંદુરસ્તી અને શક્તિ માટે

આ શિયાળામાં **મેથીપાક** ખાઓ

શી. ૧૨-૬ રતલ.

આજે જ ઓરડર કરો:

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર - ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: **KAPITAN.**

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

"ડરબનનું ટકાઉ" આદુ ૧૦ પેની રતલ, મોટી કળીનું લસણ શી. ૧-૬ રતલ.

સુરણ, રતાળુ, આંબા હળદ, લીલી હળદની મોસમ ચાલુ થઇ છે. કપુરી અને ચેવલી પાન ૫/- રતલ, પોસ્ટેજ જુદું. ગોળ બાસકીટ ૧૦/૬, લાંબી અને સ્કવેર બાસકીટો ૧૬/૦ ડઝન. હમો ચોખા, દાળ વિગેરે દરેક જાતની ગ્રોસરી અને મસાલો રાખીએ છે.

રોડેશીઆ, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયમ કોન્ગોના ઓરડરો પર પુરતું ધ્યાન આપી કોઇ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવીને મોકલશું.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોકસ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગળ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.

PHONE 33-4691. BOX 2526.

"ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર તા. ૨૨ અકટોબર, ૧૯૫૪.

દીવાળી

કેટલાંક વર્ષથી રિવાજ પડી ગયો છે કે દીવાળીના શુભ પ્રસંગે 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'ના વાચકોને ખાસ અંકની ભેટ આપવી. આ વર્ષે એ ભેટ અમે નથી આપી શકયા તેથી વાંચકોની અમે ક્ષમાં યાચીએ છીએ. આર્થીક તેમજ અન્ય કારણોને લઈને અમે આ વર્ષે ખાસ અંક કાઢી શકયા નથી. 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન' કરજના ઉંડા ખાડામાં પડી ગયેલું છે અને ઓછા સ્ટાફ અને મર્યાદિત સાધનો વડે છાપુ ચલાવવું ઘણું મુશ્કેલ થઇ પડયું છે. આથી અમારે ખર્ચ ઉપર જરા સખત કાપ મુકવો પડયો છે અને તેમાં, અમને જણાવતાં ખેદ થાય છે કે, ઘણી પરદેશ મફત મોકલ વામાં આવતી નકલો પર પણ મોટો કાપ મુકવો પડયો છે. 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન' ફરી પાછું પગભર થાય એટલે જેઓને એ છાપાંની ખોટ જણાઇ છે અને ઉપયોગી જણાયું છે તેમનાં પર તે ફરી ચાલુ કરવાની અમે આશા રાખીએ છીએ.

અમારે સખેદ જણાવવું પડે છે કે હમણાના વર્ષોમાં અમારા ઘણા ગ્રાહકોની લવાજમો વખત સર મોકલી આપવામાં શીથીલ તાના અને તે ઉઘરાવવા તેઓને દરવાજે અમારા પ્રતિનિધિને મોકલવાના નકામાં ખર્ચ અને વખત અને મહેનતની બરબાદી કરાવવાના કારણે છાપું ચલાવવું ઘણું મુશ્કેલ થઇ પડયું છે. પરંતુ જેવા એ કારણસર છાપુ બંધ કરવાની અણી ઉપર આવી એ કે હિતચિંતકો અમારી મદદે આવેલા જ છે અને તેઓની ઉદાર મદદે બંધ કરતાં અમને રોકેલા છે. આ પ્રસંગે પણ એજ બની રહ્યું છે અને જે મીત્રો અને હિતચિંતકોએ આ વખતે પણ ઉદારતા દાખવેલી છે તેઓના અમે ઘણા આભારી છીએ.

પરંતુ આ પ્રસંગે અમારૂં પોતાનું દુઃખ રડવામાં સ્થળ અને સમય રોકવા અમે નથી ઈચ્છતા. એટલે મુદ્દાની વાત પર આવી જઈએ.

દીવાળીનો શુભ પ્રસંગ ફરી આવી લાગેલો છે. ખ્રીસ્તીઓને જેમ કીસ્ટમસ છે તેમ હીંદુ આલમને માટે દીવાળી છે. દીવાળી એ એકજ તહેવાર છે કે જે સમસ્ત હીંદમાં એક રાષ્ટ્રિય તહેવાર તરીકે સઘળા વર્ગો તરફથી ઉજવાય છે. પૌરાણિક કથાઓમાં ગમે તે કહેવામાં આવેલું હોય છતાં દીવાળીનું ખરૂં મહત્વ તો એ છે કે દુનીયામાંથી સઘળાં પાપનો નાશ થાય છે અને ઘોર રાત્રીના અંધકારને દીપમાળાથી પ્રકાશિત કરી એ શુભ પ્રસંગ સહર્ષ ઉજવવામાં આવે છે. વસ્તુતર માણુસ એજ દુનીયાનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવે છે. અને ખરો આનંદ ત્યારેજ થાય છે જ્યારે માણુસના હૃદયની અંદર રહેલાં પાપોનો નાશ થઇ તેના હૃદયની અંદરનો દીપક દુનીયાને પ્રજ્જવલિત કરે છે. માણુસના હૃદયમાં ખરાબ અને સારી વૃત્તિઓ વચ્ચે સદેવ યુદ્ધ ચાલ્યાંજ કરે છે એં સૌ કોઇનો અનુભવ છે. અને જયારે ખરાબ વૃત્તિઓ પર સદ્‌વૃત્તિઓનો વિજય થાય છે અને આપણા હૃદયો શુદ્ધ થાય છે, ત્યારે દુનીયાની શુદ્ધિ થાય છે અને સુખશાંતીનું સામ્રાજ્ય સ્થપાય છે. આજે દુનીયાભરમાં ઘોર અંધકાર છવાઇ રહેલો મલુમ પડે છે. અનિષ્ટ બળો સારાં બળો પર વર્ચસ્વ ધરાવી રહ્યાં છે. આ દેશમાં તે બની રહેલું આપણે જોઇ અનુભવી રહ્યા છીએ. યુરોપ અને ખાસ કરી આફ્રિકા ખંડમાં તેનું વર્ચસ્વ નિહાળી રહ્યા છીએ. એશીયામાં અને ખાસ કરી હીંદમાં, જેઓ વિનોબા ભાવેના મહાન કાર્યથી વાકેફ છે તેઓ જાણે છે કે ત્યાં સારાં બળો એટલાં અધિક છે કે નઠારાં બળોને વર્ચસ્વ ધરાવવા દેતાં નથી. સ્વાર્થ, લોભ અને તિરસ્કાર જે આજે દુનીયાને શાંતીથી વિરક્ત રાખી રહ્યાં છે અને વિનાશકારક યુદ્ધને માર્ગે ઘસાડી રહ્યાં છે તે આ દેશમાં સર્વત્ર ફેલાઇ રહેલાં જોવામાં આવે છે. ભવિષ્ય શું થશે તે કોઇથી કળી શકાતું નથી. પરંતુ એ વખત હવે આવી લાગેલો છે કે જ્યારે પ્રત્યેક વ્યકિત જે બીજાનો દોષ જોઈ રહી છે અથવા તો આપણે કરી રહ્યા છીએ તેમ સરકારનો દોષ જોઇ રહી છે તેણે પોતાનું હૃદય તપાસવું પડશે કે તે સૃષ્ટિના મહાન પિતા, પ્રકાશ આપનાર અને માર્ગ દર્શકથી કેટલી દુર છે. સરકારને અને તેના કાયદા, જે આપણે અન્યાયી અને અનિષ્ટ ગણીએ છીએ, તેની સામે લડી રહેલા આપણે શું ઈશ્વરના કાયદાનું વફાદારીથી પાલન કરીએ છીએ ખરા. જો ન કરતા હોઇ એ તો આપણી લડત અનિષ્ટ બળોની છે અને તેનું પરિણામ પ્રકાશમાં નહિ પરંતુ ઘોર અંધકારમાંજ આવી શકે. દુનીયાના કેટલાક ભાગોમાં રેલોથી, વિમાની અકસ્માતોથી, આગોથી અને આજે જંગી હડતાળોથી થઈ રહેલાં ભયંકર નુકસાનમાં દુનીયામાં સઘળું સારૂં નથી અને જે ચાલી રેહું છે તેથી ઇશ્વર રાજી નથી તેના અશુભ સુચક ચિન્હો રહેલાં છે. દીવાળીનો મહાન પ્રસંગ આપાણુને ફરી ચેતવે છે કે આપણે આપણાં અંતઃકરણો ફરી તપાસી સારા અને નકારાં બળો વચ્ચેની લડતને માટે ઘટતી તઇયારીઓ કરવી જોઇએ. ભૂતકાળમાં બની ગયું તેનીજ માત્ર ખુશાલી ઉજવવી અને ખાનપાન કરવાં બસ નથી. આજે આપણે માટે ખરેખર દીવાળીનો પ્રસંગ છે ખરો કે પછી આપણે તેનાથી ઘણા દુર છીએ એ આપણે વિચાર કરવો જોઇએ. આ વિચારો અને ભાવનાઓ સાથે અમે પ્રાર્થીએ છીએ કે આ દીવાળીનો મહાન પવિત્ર પ્રસંગ સૌકોઇને સુખદાયી અને આનંદ આપનારો અને આવતું નવું વર્ષ સૌને સુખ શાંતી અને આબાદી આપનારૂં નીવડો.

કેન્ટરબરીના આર્ચબીશપે વખોડી કાઢેલી એપાર્ટહેડની નીતી

લંડન અક્ટોબર તા. ૧૯: કેન્ટરબરીના આર્ચબીશપ ડો. જ્યોફ્રે ફીશરે દક્ષિણ આફ્રીકાની હાલની વર્ણ ભેદની નીતીને વખોડી કાઢી સધર્ન ઇંગ્લાંડના એંગ્લીકન ચર્ચના કેન્ટરબરીના કોનવોકેશનના સીનડ સમક્ષ પ્રવચન કરતાં તેમણે કહ્યું કે આજે જ્યારે તંગસ્થિતિ ઘણી રીતે હળવી થવા લાગેલી છે દક્ષિણ આફ્રિકામાં નેટીવો સામે આફતકારક નીતી આગ્રહપુર્વક અખત્યાર કરવામાં આવી રહેલી જોઇને આપણુને અનહદ દુઃખ થઇ રહ્યું છે. એ નીતીને ડચ રીફોર્મ્ડ ચર્ચ સિવાયના સઘળા ખ્રીસ્તીઓ અખ્રીસ્તી ગણે છે. દક્ષિણ આફ્રીકાના બીશપોએ તેનો ફરીફરીને સ્પષ્ટ વિરોધ કરેલો છે. આપણે આ દેશમાં તેઓને હાર્દીક ટેકો આપેલો છે અને આપણો એ બાબતમાં સ્પષ્ટ મત દર્શાવતા આવેલા છીએ. ત્યાંના તેમજ આખા આફ્રિકાના આફ્રીકનોને સઘળી સામાજક અને નાગરીક સ્વતંત્રતામાં ખરી સમાન ભાગીદારી અપાવવામાં તેઓના ખરા મીત્રો તરીકે આપણે એ કરતાં વિશેષ કરી શકતા નથી. આપણી ખરી કસોટી થઇ રહી છે. એપાર્ટહેડની નીતીનો પ્રત્યેક અમલ ખ્રીસ્તી સિદ્ધાંતો અને સામાન્ય ન્યાયનો ભંગ કરનારો છે.

નેટીવોની કેળવણી નેટીવ એફેર્સ ખાતાં હેઠળ મુકવામાં આવેલી છે તેની આપણે નોંધ લઇએ છીએ. તેનો અર્થ એ થાય છે કે સરકારને આફ્રિકનોના ભલાંને માટે જે યોગ્ય લાગશે તેથી અને તેટલી જ કેળવણી આફ્રિકનોને અપાશે. આ ઉપરાંત વેસ્ટર્ન એરીયાઝમાંથી આફ્રિકનોની મીલ્કતો લઇ લેવામાં આવનાર છે. અને હવે ચર્ચની પ્રોપર્ટીઓની મુદત પણ એક વર્ષની કરવામાં આવી છે. અને સરકારને જ્યારે એમ લાગશે કે ચર્ચના બાફતોની પ્રવૃત્તિઓ આફ્રિકનો અને સરકાર વચ્ચેનો અથવા આફ્રિકનો અને સરકારના માણુસો કે સંસ્થાઓ વચ્ચેનો સંબંધ બગાડવાનું ઉત્તેજન આપનારી છે તો તેની મુદત રદ કરવામાં આવશે.

આર્ચબીશપે કહ્યું કે, આ પરથી જણાય છે કે સરકારની દ્રષ્ટિએ "બગાડો" માત્ર બીજાઓ થકીજ થઇ

શકે સરકારની કંઈ પણ પ્રવૃત્તિથી નહિ થઇ શકે.

આ આપખુદ સત્તા થઇ અને તેની અને સામ્યવાદી દેશો જ્યાં નાગરીકત્વ ના અને ચયોના હકોપર પ્રતિબંધો મુકાઇ રહ્યા છે તેની વચ્ચે કશો તફાવત નથી.

આર્ચબીશપે કહ્યું કે, આશ્ચર્યજનક છે કે દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકાર જે જાતેજ સામ્યવાદી સરકારની રીતીઓની નકલ કરી રહી છે તે ખુદ પોતાનેજ વિષે શંકા નથી લાવતી.

અનર્થપરંપરા

(કાકા કાલેલકર)

યુરોપની આજની સ્થિતિ જોઇને કોઇ ને ઓરતો થાય એવું નથી. મહા યુધ્ધની શરૂઆતથી ત્યાંથી શાંતી જે એકવાર ચાલી નીકળી છે તે ફેમે કરી ફરીથી સ્થાપન થતી જ નથી. એમજ લાગે છે કે મહાયુદ્ધની તાલીમ લીધાં પછી યુરોપની જનતા એકબીજા ના જાન વિષે બીલકુલ બેપરવા બના ગઇ છે. ખૂન, તોફાન, લ્હાય આગ થી લોકો ટેવાઇ ગયા છે.

યુદ્ધના હિમાયતીઓ હમેશાં કહેતા ફરે છે કે યુદ્ધ એ કેળવણીનું મોટામાં મોટું સાધન છે; યુદ્ધથી માણસની કાયરતા અને વિલાસિતા ખંખેરાઇ જાય છે અને પોતાની જાન જોખમાં નાખવાની બહાદુરી તેની અંદર આવે છે.

> **દીવાળીના અભિનંદન**
>
> 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન' પોતાના સઘળા વાચકોને દીવાળીના અભિનંદન પાઠવે છે અને તે પછીનું નવું વર્ષ સૌને સુખશાંતી અને આબાદી આપનારૂં નીવડો એવી ઇશ્વર પ્રત્યે પ્રાર્થના કરે છે.
>
> પ્રકાશકો તરફથી જાહેર કરવામાં આવે છે કે દીવાળી ની રજાના કારણે અકટોબર તા. ૨૯મીનો 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'નો અંક બહાર નહિ પડે.

તત્વત: ભલે આ વાત ખરી હોય, પણ હાલની યુરોપની યુદ્ધ નીતી જોતાં સ્પષ્ટ દેખાય છે કે યુદ્ધ એટલે પોતાની જાન બચાવવાની ખટપટ- અને બીજાના જાન લેવાની હોંશ. એક વિલાયતનો કવિ કહે છે કે, 'આજના જમાનામાં નાણું મોંઘાં થયાં છે અને લોહી સોંઘું થયું છે: બીજો એક વિદ્વાન કહે છે, 'યુરોપનો લોભ ને એશ આરામ એટલો વધી પડયો છે કે વસ્તુઓ મેળવવા ખાતર માણસોને મારી નાખતાં તેને કંઇ લાગતું નથી. વસ્તુઓ માણસ પર સવાર થઇ છે.' ધનવાન લોકો પોતાનો લોભ પોષવા ખાતર હજારો નિર્ધનોના લડાઇમાં કે મીલોમાં બળિ ચડાવે છે; લડાઇમાં લોહી વહેવડાવે છે અને મીલોમાં પરસેવો.

યુરોપમાં આજે પ્રેમ અને દયા સુકાઇ ગયાં છે. ક્ષમાનું તો નામ પણ સંભળાતું નથી શાંતીના ગીતો ગાનાર મંડળો દરેક ઠેકાણે દેખાય છે, પણ દરેક મંડળ લશ્કરી સાજ સજી અને લશ્કરી બ્યુગલ હાથમાં લઇ લડાઇના રાગમાં શાંતિનાં ગીતો ગાય છે. યુરોપ શાંતિ ઇચ્છે છે—જીગરથી ઇચ્છે છે, પણ તેને ક્ષમાની શાંતિ નથી જોઇતી, પ્રેમની શાંતિ નથી જોઇતી; તેને કાયદાની અને ન્યાયની શાંતિ જોઇએ છે; અને યુરોપનો ન્યાય એટલે બદલો લેવાના ઝેરી અથવા જંગલી ન્યાયનો અંત આવવાનો નથી. અને ન્યાયની શાંતિ સ્થાપન થવાની નથી. એક પક્ષ થાકે કે થાક ખાવા અથવા વધુ તઇયારી કરવા થોડા દિવસ શાંત બેસશે, પણ તઇયારી થતા વાર તે એ ફરજીઆત શાંતિની કસર કાઢી નાખશે.

સરકારને થાય છે કે ગુન્હેગારને સજા કરવાનું તેનું પવિત્ર કર્તવ્ય છે. એકાદ ગુન્હેગારને ક્ષમા થાય તો ગુન્હો વધી જાય. અને અરાજકોને થાય છે કે સરકારના વેર કરતાં આપણો વેર વધે નહિ જ્યાં સુધી સરકારનો સમાજ દ્રોહ ચાલ્યાં જ કરવાનો. બે છોકરાઓ લડતા હોય અને દરેક છોકરો આગ્રહ પકડે કે છેલ્લો ઘા હુંજ મારૂં તો જેમ તેમના ઝઘડાનો અંત આવી ન શકે તેમ યુરોપના આ ઝગડાઓનું થયું છે.

પ્રેમધર્મ શીખવે છે કે તમે મારવાનું ત્યાગો અને મરવાને તઇયાર થાઓ. તોજ દુનીયામાં શાંતિ સ્થપાશે અને સાત્વિક શૌર્ય પ્રગટ થશે.

સાઉથ આફ્રીકન હીંદુ મહા સભા

દીવાળીનો તહેવાર

સઘળા હીંદુ ભાઇઓને આથી જણાવવામાં આવે છે કે ચાલુ સાલ દીવાળીના તહેવારો અકટોબર તા. ૨૫ અને તા. ૨૬ મીના પડે છે.

અકટોબર તા. ૨૬ મીના સૌને પોતાની દુકાનો બંધ રાખવા વિનતિ કરવામાં આવે છે.

જી. કે પાડીઆ,

ઓ. જનરલ સેક્રેટરી

સા. આ. હીંદુ મહા સભા.

વિવિધ ખબરો

ફીનીકસ સેટલમેન્ટને મળેલી નાણા મદદ

શ્રી ચુનીલાલ રાઘવજી પારેખની સહાયતાથી વેરૂલમ ડીસ્ટ્રીકટમાંથી ફીનીકસ સેટલમેન્ટની કસ્તુરબા સ્મારક સ્કુલ અને 'ઇન્ડિઅન ઓપિનીઅન' પરનું કરજ ફીટાડવાને નીચેની રકમો મળેલી છે જે સાભાર સ્વિકારીએ છીએ. તેમજ પોતાના કીમતી વખતનો ભોગ આપી એ રકમો ઉઘરાવવાને ફરવા માટે શ્રી ચુનીલાલ પારેખનો પણ આભાર માનીએ છીએ.

વેરૂલમ બોકસ એન્ડ ટીમ્બર કું. (પ્રોપ્રાયટરી) લીમીટેડ પા. ૧૦–૧૦–૦, એસ. શેમ પા. ૫–૫–૦, બી. જુડા બ્રધર્સ પા. ૫–૫–૦, ડી. વી. મુડલી (જુનીયર) પા. ૫–૫–૦, એસ્ટેટ લેટ નાથાલાલ રાઘવજી પા. ૧૦–૧૦–૦, એ. રામસુંદર પા. ૫–૦–૦, બી. મથુરા પા. ૩–૩–૦, ટોમ મુરગન બ્રધર્સ પા. ૧૦–૧૦–૦, એસ. ડેવીડ પા. ૩–૩–૦, એન. એચ. દેવીપ્રસાદ પા. ૩–૩–૦, કે. એ. મુનસામી (રેડકલીફ) પા. ૫–૫–૦, રામસાગરસિંગ પા. ૫–૫–૦, સી. એમ. પીચ્ચાઇ પા. ૩–૩–૦, એમ. લાલ બહાદુરસિંગ પા. ૫–૫–૦, આર. સુભગ પા. ૭–૧૦–૦, જે. આર. તાલેવંતસિંગ પા. ૫–૫–૦, કે. પરદેસી પા. ૧–૧–૦, પારસી હોરમસજી પા. ૨–૨–૦, ચુનીલાલ્સ કેશ બઝાર પા. ૫–૫–૦, કુલ પા. ૧૦૧–૧૫–૦ સ્ટેંગરથી શ્રી મગનલાલ પટેલ તરફથી મળેલ પા. ૧૦–૧૦–૦ સાભાર સ્વિકારીએ છીએ. જે મળી કુલ આંકડો પા. ૧૧૨–૫–૦ થાય છે.

પોર્ટ એલીઝાબેથ હીંદુ સેવા સમાજ

તા. ૨–૧૦–૫૪ના પૂજ્ય મહાત્મા ગાંધીજીની જયંતી, પોર્ટ-એલીઝાબેથના હીંદુ સેવા સમાજ તરફથી ઉજવાઇ હતી. પ્રમુખશ્રી છોટુભાઇ ડાહ્યાભાઇ તેમજ જુદા જુદા વકતાઓ તરફથી સમયાનુસાર વિવેચનો થયાં હતાં. બાદ બાપુજીના પ્રિય ભજનો ગવાયા બાદ પ્રસાદી વહેંચવામાં આવી હતી. ત્યાર બાદ પ્રમુખશ્રીએ પધારેલ ભાઇ બહેનોનો આભાર માની રાષ્ટ્રગીત ગાઇ મેળાવડો બરખાસ્ત થયો હતો.

ગુજરાતી હીંદુ મહિલા મંડળ ડરબન

ડરબનના ગુજરાતી હીંદુ મહિલા મંડળે દિવાળીના શુભ પ્રસંગે શ્રમયજ્ઞ કરી, ગરીબ બાળકોને સેંપલના કટકાઓમાંથી ડ્રેસો વિગેરે શીવીને નિચલે ઠેકાણે મોકલી આપ્યા છે: સ્વામી શ્રી નિશ્ચલાનંદજીને ૩૫૦ નંગ બાળકોના કપડાં નવાં. મેવીલ અનાથાશ્રમને ૧૫૦ બાળકોના કપડાં નવાં. નેટીવ સંસ્થાને ૧૦૦ નવા કપડાં બાળકો માટે. પ્રિટોરીયાની ગુજરાતી શાળાની બેનોએ મંડળની વિનંતીને માન આપી જે કપડાં ભેટ મોકલ્યાં હતાં તેને માટે મંડળ તેમનો આ પત્ર દ્વારા જાહેર આભાર માને છે. કેટલીક બેનોએ મંડળને જુનાં કપડાં માટે પુછાવ્યું છે. જુનાં કપડાં પણ સહર્ષ મંડળ સ્વિકારશે અને યોગ્ય સ્થળે તે મોકલી આપશે. મોકલવાનું ઠેકાણું સૌ દિવાળીબેન ઠાકર, ૨૨૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ચાલાક વિદ્યાર્થીનું અવસાન

કાઠીઆવાડ હીંદુ સેવા સમાજ ગવર્નમેન્ટ એડેડ ઇન્ડિઅન સ્કુલના પ્રીન્સીપલ શ્રી આર. પી. સોનીના એકના એક પુત્ર શ્રી વ્રજલાલ સોનીના ગયા શનીવારની મધરાતે સેન્ટ એડન્સ હોસ્પીટલમાં થએલાં અકાળ અવસાનથી ડરબનના આખાં વિદ્યાર્થી મંડળમાં ઉંડો શોક ફેલાઇ ગયો હતો. મરનારની ૨૧ વર્ષની વય હતી અને વિદ્યાભ્યાસમાં ઉત્તમ ખ્યાતી મેળવી હતી. આ વર્ષમાં તે બી. એ.ના છેલ્લાં વર્ષમાં બેસવાના હતા. પહેલા અને બીજા બન્ને વર્ષમાં અંગ્રેજીમાં તેમણે સર્ટીફીકેટ ઓફ મેરીટ મેળવ્યું હતું. ૧૯૪૭માં તેમણે પ્રી મેડીકલ કોર્સ પુરો કર્યો હતો. નાદુરસ્ત તબીયતને લીધે તેમને આગળ અભ્યાસ છોડી દેવો પડયો હતો. તેમની શકતીની કદર કરી તેમને શાસ્ત્રી કોલેજના સ્ટાફપર નીમવામાં આવ્યા હતા જ્યાં નવમા ધોરણમાં તે ગણીતનો વર્ગ લેતા હતા. તેમનું કામ ઘણું ઉત્તમ હતું અને તેમના સઘળા લેકચરરો તેમના સુંદર ભાવિની આગાહી કરતા હતા. નાટાલની યુનીવર્સીટીના નોન–યુરોપીયન સેકશનના ઓરગનાઇઝર ડો. મેબલ પામરે તેમને અંજલી આપતાં જણાવ્યું હતું કે શ્રી વ્રજલાલ સોનીના અવસાનથી યુનીવર્સીટીને તેમજ હીંદી કોમને એક ભાવિ નેતાની ખોટ થઇ છે. તેમનો અગ્નિ સંસ્કાર જે રવીવારે બપોરે કેટોમેનર ક્રીમેટોરીયમમાં થયો હતો તેમાં દરેક વર્ગના લોકોએ મોટી સંખ્યામાં હાજરી આપી હતી.

શ્રીયુત અને શ્રીમતી આર. પી. સોની અને કુટુમ્બ જે ભાઇ બહેનોએ ઉદાર મદદ આપી હતી તેઓનો તેમજ યુનીયનના ઘણા ભાગોમાંથી મળેલા દિલસોજીના સંદેશાઓ માટે તે મોકલનારાઓનો હાર્દિક આભાર માને છે.

શ્રી રમણલાલ દેસાઇને અંજલી

શ્રી ભારત સંસ્કાર સમિતિ (ટ્રાંસવાલ હીંદુ સેવા સમાજ)ની રવિવાર તા. ૧૭–૧૦–૫૪ના રોજ જોહાનીસબર્ગના શ્રી ગાંધી હોલમાં મળેલી પ્રાર્થના સભાએ ગુજરાતના મહાન નવલકથાકાર સાક્ષર અને સંસ્કૃતિ–ઉપાસક શ્રી રમણલાલ વસંતલાલ દેસાઇના થયેલાં અવસાન પ્રત્યે અત્યંત ખેદની લાગણી વ્યકત કરી હતી અને સમગ્ર ગુજરાત અને તેનાં કુટુંબને પડેલી અસહ્ય ખોટ માટે દિલસોજી પાઠવી હતી.

યુનીયનમાં આવેલાં હીંદીઓનાં ધાડાં

(સી. ડબલ્યુ. એમ. ગેલના અંગ્રેજી લેખપરથી)

મી. સી. ડબલ્યુ. એમ. ગેલ 'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'ના અંગ્રેજી વિભાગમાં નીયમીત લેખો લખે છે. તા. ૧૭ સપટેમ્બરના અંકમાં તેમણે ઉપલાં મથાળાં હેઠળ લખેલો લેખ ઐતિહાસિક અગત્યનો અને જાણવા જેવો હોઇ ગુજરાતી વાચકોના લાભાર્થે તેનો તરજુમો અહિ આપીએ છીએ:

"હવે જ્યારે લેન્ડ ટેન્યુર એડવાઇઝરી બોર્ડ આપણા શહેરોમાંથી હીંદી વેપારીઓને ખરીદી કાઢવાની દરખાસ્તો સંભળવાનું ફરી આરંભેલું હોય તેઓને હાંકી કાઢવાનો એ જંગ, જે ઐતિહાસિક અને આંકડાની માન્યતાઓના આધાર પર રચાયેલો કહેવાય છે, તેમાંની કેટલીક હકીકતો ફરી તપાસવાનો વખત આવેલો છે.

તેમાંની પહેલી એશીયાટીક લેન્ડ ટેન્યોર લોઝ એમેન્ડમેન્ટ કમીટી અને લેન્ડ ટેન્યોર કમીટીનો સંયુક્ત રીપોર્ટ, જેના પર ગ્રુપ એરીયાઝ એકટની જરૂરીયાત પુરવાર કરવાને સરકારે આધાર રાખેલો હતો, તેના પ્રસિદ્ધ થએલા પહેલા પારિગ્રાફમાં જણાવવામાં આવેલી છે. તે નીચે પ્રમાણે છે: (રીપોર્ટના પ્રસિદ્ધ પારિગ્રાફમાં) ટુંકમાં આપવામાં આવેલી જુબાની પર નજર ફેરવતાં જણાય છે કે, નાટાલના યુરોપીયન રહીશોની ઇચ્છા વિરૂદ્ધ દક્ષિણ આફ્રીકામાં હીંદી ગીરમીટીયા મજુર તરીકે આવ્યો હતો. યુરોપીયનો હીંદીને માંગતા નહોતા અને તેના આવવાથી દેશપર આવી પડનારા પાપો તેઓ માનતાં હતા તેનો તેઓને ભય લાગતો હતો."

આ આશ્ચર્યજનક નિર્ણયને માટે પુરાવો આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેને ગંભીરપણે સ્વિકારવો અશક્ય છે. કારણ સઘળા જાણમાં આવેલા ઐતિહાસિક પુરાવાઓ તો એ બતાવે છે કે સૌથી પ્રથમ હીંદીઓ આ દેશમાં ૧૮૬૦ માં નાટાલની ગોરી વસતી ના ઘણા જ મોટા ભાગના. કોલોનીની ચુંટાએલી ધારાસભા તરફથી વ્યક્ત થએલાં, ચોક્સ આમંત્રણથીંજ આવ્યા હતા. ૧૮૫૯નો નાટાલનો ૧૪ મો કાયદો, જે તેના બીજા વાચનમાંથી સર્વાનુમતે પસાર થયો હતો, તે એવું ઠરાવનારો હતો કે હીંદથી આવેલા મજુરોએ પાંચ વર્ષ ગીરમીટમાં કામ કરવું અને ત્યાર બાદ પ્રત્યેક વસાહતીએ યા તો ફરીથી ગીરમીટમાં દાખલ થવું અથવા મજુરીની ખુલ્લી બજારમાં સ્વતંત્ર નાગરીક તરીકે નોકરી શોધવી. એ કાયદામાં વધુમાં જે હીંદીએ નાટાલમાં દસ વર્ષ નોકરી કરેલી હોય (પાંચ વર્ષ ગીરમીટમાં) તેને પાછા જવાનું મફત ભાડું આપવાનું અને જો અહિંજ રહેવું હોય તો ભાડાનાં બદલામાં મફત સરકારી જમીન આપવાનું ઠરાવેલું હતું.

એ ખરૂં છે કે આ શરતો હીંદ સરકારના આગ્રહથી જ દાખલ કરવામાં આવી હતી. કારણ તેના સિવાય હીંદથી ગીરમીટીયા મજુરો આયાત કરવા દેવાની તેણે નાટાલને ના પાડી હતી. પરંતુ નાટાલને એ શરતોથી તેમજ કુલીઓથી પુષ્કળ ફાયદો થયો હતો. અને ૧૮૬૦ થી ૧૯૧૧ સુધી તેણે એ બન્ને સ્વિકારવાનું ચાલુ રાખ્યું. ત્યારબાદ નાટાલ પ્રાંતિક કાઉન્સીલ તેમજ યુનીયન સરકારના સખત વિરોધો છતાં હીંદથી ગીરમીટીયા મજુરો દક્ષિણ આફ્રિકા મોકલવાનું હીંદ સરકારે બંધ કર્યું. આ કુલીઓ છોડતાં પહેલાં (કુલીનો અર્થ હીંદમાં હમાલ કરવામાં આવે છે) એટલી વસ્તુ પર ભાર મુકવો જોઇએ કે જે શરતો એ તેઓ અહિ આવ્યા હતા અને જે ટુંકમાં મેં અહિં આપેલી છે, તેનાથી તેઓને પોતાની ગીરમીટ પુરી કર્યા બાદ સ્વતંત્ર નાગરીકો તરીકે અહિં સ્થાયી વસવાટ કરવાનું ઉત્તેજન મળ્યું હતું. બીજી એક વાત ફરી ફરીને થતી સાંભળવામાં આવે છે તેનો પણ કશો ઐતિહાસિક પુરાવો નથી. તે એ કે આપણા હીંદીઓને એવી શરતે આયાત કરવામાં આવ્યા હતા કે તેઓની ગીરમીટ પુરી થતાં તેઓએ હીંદ પાછા ચાલ્યા જવું.

૧૮૬૦ અને ૧૯૧૧ ના વચગાળામાં ૧૪૨૦૦૦ ગીરમીટીયા મજુરોને હીંદથી આયાત કરવામાં આવ્યા હતા.—એટલે કે યુનીયનમાં દાખલ થએલા હીંદીઓની કુલ સંખ્યાના ૮૧ ટકા થયા. આ દ્રષ્ટિએ જોતાં આપણી હાલની ચાર પંચમાંશ હીંદી વસતીને વિષે મરહુમ જે. એચ. હોફમેયરે જે ચુકાદો આપ્યો હતો તેનો વિરોધ કરી શકાય તેમ નથી. તેમણે કહ્યું હતું કે: "આપણો ઇતિહાસ જો કંઇ પણ પુરવાર કરતો હોય તો તે એ છે કે, આપણા એશીયાટીક સવાલને વિષે આપણે ગમે તે વિચારીએ પરંતુ હકીકત એ છે કે તેની હસ્તિ યુરોપીયનો અને યુરોપીયનોને જ આભારી છે."

૧૮૬૬–૭૪ ના વચગાળામાં કુલીઓની આયાત આર્થીક મંદીના તેમજ ૧૮૫૯ના ૧૪મા કાયદાની રૂએ નાટાલે પોતાની કેટલીક જવાબદારીઓ નહિ ઉઠાવેલી હોવાના કારણે મંદ પડી ગઇ હતી. નાટાલના ૧૮૭૨ ના ૧૨મા અને ૧૮૭૪ ના ૧૯મા કાયદાથી સ્થિતિ સુધારવામાં આવ્યા બાદ ગીરમીટીયા મજુરોની આયાત ફરી શરૂ થઇ હતી. એ સાથે જ અને ખાસ કરી ૧૮૮૦ બાદ કેટલાક હીંદી વેપારીઓ વધતી જતી હીંદી વસતીની કપડાં અને અમુક અનાજની વસ્તુઓની જરૂરીયાતો પુરી પાડવા નાટાલમાં દાખલ થયા હતા. આ સ્વતંત્ર હીંદીઓમાંના કેટલાકને બીજા પ્રાંતોમાં વેપારની તકોની જાણ થઇ અને તેઓ એ પ્રાંતોમાં દાખલ થયા. તેમ કેટલાય ગીરમીટીયા મજુરો પણ પોતાની ગીરમીટ પુરી થયા બાદ દાખલ થયા.

૧૯૧૩માં હીંદીઓની વસાહત સ્ત્રીઓ અને બાળકોની જુજ સંખ્યા—જે પણ હવે આપણે બંધ કરી રહ્યા છીએ—સિવાય યુનીયન તરફથી સાવ બંધ કરવામાં આવી ત્યાં સુધીમાં સ્વતંત્ર હીંદીઓ વસાહતીઓના ૧૯ ટકા (એટલે કે એક પંચમાંશ કરતાં ઓછી) હતી

આજે ટ્રાંસવાલમાં આ સ્વતંત્ર હીંદી વસાહતીઓનો સવાલ ઉપસ્થિત થયો છે. ૧૯૫૩ના અકટોબરમાં નાઇલ્સ્ટરૂમની મ્યુનીસીપાલીટી વતી પોતાના ભાષણમાં—જે ભાષણે ગ્રુપ એરીયાઝની ઘણી ખરી સુનવણીઓ પર અસર પાડી હતી—મી. ટી. જી. હેઇમસ્ટ્રાએ કહ્યું હતું કે, "ચીના દુકાનદારો સામે કશો વાંધો નથી કારણ તેઓ પોતાની વસતી અને વેપારમાં પોતાની હાજરી વડે ગોરી વસતીને હરકત કરતા નથી. પરંતુ હીંદીઓ તેઓને અટકાવવાના ગોરાના પ્રયત્નો પ્રત્યેના તિરસ્કારથી પ્રાંતમાં ધાડાંને ધાડાંમાં ધુસ્યા છે. અને ભયની હદ વટી ગયા છે." હીંદીઓના વેપારમાં કહેવાતાં વર્ચસ્વ વિષે અને જેટલી હદે તેઓ ટ્રાંસવાલમાં દાખલ થયા છે તે યુરોપીયનોની ઇચ્છા વિરૂદ્ધ કેટલી હદે થયા છે તેની ચર્ચા હું બીજા લેખમાં કરીશ. અહિ હું આ "ધાડાં"નીજ ચર્ચા કરવા ઇચ્છું છું.

હું જણાવી ચુકયો છું કે, આપણા ચાર પંચમાંશ ઉપર હીંદીઓ યુરોપીયનોના ખાસ આમંત્રણથી દક્ષિણ આફ્રિકામાં દાખલ થયા હતા. નાટાલની બહાર પણ તેની જવાબદારીમાંથી આપણે છટકી શકતા નથી, કારણ યુનીયન સ્થપાયું ત્યાર બાદ બે વર્ષ સુધી યુનીયન સરકારે ગીરમીટીયા મજુરો આયાત કરવાની નીતીને ટેકો આપ્યો હતો અને ૧૯૧૧માં હીંદે તેની અટકાયત કરી તેનો સખત વિરોધ કરવામાં તે નાટાલની સાથે જોડાયું હતું. બાકી રહેલા આપણા એક પંચમાંશ હીંદી વસાહતીઓ પ્રથમ કુલીઓની ખાસ જરૂરીયાતો પુરી પાડવાને ખાતર આકર્ષાયા હતા અને કેટલાક યુરોપીયનો વિરોધ ઉઠાવતા થયા છતાં તેઓની વસાહત ચાલુ રાખવા દેવામાં આવી હતી કારણ ઇમીગ્રેશન કાયદામાં જો ભેદભાવ રાખવામાં આવ્યો હોત તો ગીરમીટીયા મજુરોની વધુ ભરતીના કાર્યને હીંદ કદાચ સંમતી નહિ આપત. હીંદે એ ભરતી બંધ કરી ત્યાર બાદ બે વર્ષની અંદર દક્ષિણ આફ્રીકાએ સ્વતંત્ર હીંદી વસાહતને માટે દરવાજા બંધ કરી દીધા અને તેજ વખતે (૧૯૧૩માં) હીંદીઓના આંતર પ્રાંતીય હલનચલન પર પણ સંપુર્ણ અટકાયત મુકી દીધી.

૧૯૧૧ની વસતી ગણત્રી વખતે યુનીયનમાં ૧૨,૭૬,૨૪૨ યુરોપીયનો અને ૧,૫૨,૨૦૩ એશીયાટીકો યુનીયનમાં હતા, (જેમાંના ૯૯.૫ ટકા હીંદીઓ હતા.) યુરોપીયનો યુનીયનની કુલ વસતીના ૨૧ ૬ ટકા હતા અને હીંદીઓ ૨.૫ ટકા હતા. ૧૯૫૧ની વસતી ગણત્રી વખતે યુરોપીયનોની વસતી ૨૬,૪૨,૭૧૩ (અથવા કુલ વસતીની ૨૦.૮ ટકા) હતી અને હીંદીઓની વસતી ૩,૬૬,૬૬૪ (અથવા કુલ વસતીની ૨.૯ ટકા) હતી. "ફાટે એવી ફળદ્રુપતા" વિગેરેની વાતો છતાં ૪૦ વર્ષમાં બન્ને વસતીઓના પ્રમાણમાં ઘણોજ ઓછો તફાવત માલુમ પડે છે.

ચીનાઓની વસતી આખા યુનીયનમાં આજે લગભગ ૧૫૦૦ની છે. અને તે ચાલુ સૈકાની શરૂઆતમાં હીંદી મજુરોના કરતાં નદન જુદી જ શરતો એ ખાણોને માટે દાખલ કરવામાં આવેલ ચીના મજુરોની ઓલાદની વસતી છે. ઘણા ખરા ચીનાઓને પોતાને વતન પાછા મોકલી દેવામાં આવ્યા હતા. બાકી રહેલા ૧૫૦૦ 'હરકત કરતા નથી' અને વેપારમાં "આંખે આવતા નથી" એ ભાગ્યેજ મહત્વની વસ્તુ ગણાય.

ટ્રાંસવાલના સંબંધમાં ૧૯૧૧ માં હીંદીઓની વસતી ૧૧૦૧૨ ની હતી (અથવા પ્રાંતની વસતીની ૦.૭ ટકા જેટલી હતી).

૧૯૫૧ માં તેઓની વસતી ૪૧,૮૯૨ ની હતી (અથવા પ્રાંતની વસતીની ૦ ૯ ટકા હતી). યુરોપીયનોની વસતી ૧૯૧૧ માં તેમજ ૧૯૫૧માં પ્રાંતની વસતીની ૨૫ ટકા હતી. એટલે કોઇ પણ સમજદાર માણસથી ૧૯૨૧ ના લાંગે કમીશનના નીચે પ્રમાણેના નિર્ણયનો વિરોધ નહિ જ કરી શકાય.

"ટ્રાંસવાલમાં એશીયાટી ભય વિષેના કોમના અમુક વર્ગોમાં વર્તી રહેલા પાયા વગરના ખ્યાલો અને ગેરસમજુતીઓ આપવામાં આવેલ જુબાની અને આંકડાઓથી દુર થવા જોઇએ. થોડાક હજાર એશીયાટીકો અને તેઓની ઓલાદોની આ પ્રાંતમાં હસ્તી, એટલી બધી વાર ભારપુર્વક કહેવામાં આવી રહ્યું છે તેમ, યુરોપીયન વસતીને દાટી દે એ અમારી કલ્પનામાં આવી શકતું નથી."

આ નિર્ણય જેટલો ૧૯૨૧માં વજુદવાળો હતો તેટલો જ આજે પણ છે. આ દ્રષ્ટિએ જોતાં અને આંકડાઓ જોતાં "ધાડાંઓ" અને "દાટી દેવાની" વાતો બીલકુલ બીનજવાબદારી ભરેલી અથવા બનાવટી ગણાય.

હીંદ સરકારની પરદેશી નીતી પર શ્રી નેહરૂ

ગોવાનું પ્રકરણ

હિંદની પાર્લામેન્ટની લોક સભામાં હિંદ સરકારની પરદેશી નીતીપર ભાષણ કરતાં અકટોબર તા. ૨ જીએ શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે, ગમે તે થાય કે ગમે તેટલું દબાણ લાવવામાં આવે તો પણ ગોવા હીંદનું એક ભાગ છે એ આપણો દાવો આપણે કોઇ પણ પ્રકારે જતો કરવાના નથી. ગોવાને હીંદ સાથે જોડી દેવાનો પોતાનો હક હીંદ છોડી દેવાનું નથી. બીન-ગોવન હીંદીઓને ગોવામાં દાખલ નહિ થવા દેવા વિષે ખુલાસો કરતાં શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે, આમાં કંઈ ઉચ્ચ સિદ્ધાંતનો સવાલ નથી રહ્યો પરંતુ વ્યવસ્થા અને શિસ્તનો અને પોરચુગીઝ સેટલમેન્ટોને હીંદ સાથે જોડી દેવાની લડતને મજબુત બનાવવાનાં અને સમયસર ઘા કરવાનો સવાલ છે. તેમણે કહ્યું કે, હીંદીઓના મોટાં ટોળાઓને ત્યાં જવા દેવામાં આવ્યા હોત તો ગોવનો પોતે સ્વતંત્રતા માગે છે અને તેને માટે ભોગો આપવા માગે છે એ હકીકત આજે આવી રહી છે તેવી કદી બહાર આવેલી નહિ હોત.

શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે સ્વતંત્રતા માટે હીંદની લડત દરમીયાન એ વખતે જેને બ્રીટીશ હીંદ તરીકે ઓળખવામાં આવતું હતું તેમાંથી દેશી રજવાડાઓમાં લોકો ને જતા અને ત્યાં ચાલી રહેલી સ્વતંત્રતાની ચડતમાં ભાગ લેતા રોકવામાં આવતા હતા. તેનું કારણ એ હતું કે રજવાડાઓના લોકો પોતેજ જાગૃત થાય અને સંગઠીત થાય અને કેવળ બીજાઓના ઉપર આધાર નહિ રાખે. એટલે એક સભ્ય કહી ગયા છે તેમ કહેવું ખોટું છે કે, હીંદે ગોવાના લોકોને વખાતા મુકેલા છે. હીંદ સરકારને લાગે વળગે છે તેટલે દરજ્જે તે ગોવાને હીંદની સાથે જોડી દેવાને ખુલ્લી રીતે મક્કમ છે. દેશની જાહેર સંસ્થાઓએ પણ એ બાબતમાં પોતાનો મત નિઃશંકપણે દર્શાવી દીધેલો છે. પરંતુ કોઇ પણ જવાબદાર મંડળ કે પક્ષે પ્રત્યાઘાત થાય અને ઉત્સાહ તુટી જાય એવું કેવળ સાહસ કરવા દોડી જવું નહિ જોઇએ.

શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે હીંદીઓની મોટી મંડળીઓને ગોવામાં દાખલ થવાનું ઉત્તેજન નહિ આપવાનો અર્થ એવો નથી થતો કે એ નીતીનો અમલ કરવાને લોકોએ હિંસામાં ઉતરી પડવું.

ગોવાની બાબતમાં પોપ વચ્ચે પડયા હોવાની વાતનો શ્રી નેહરૂએ ઇન્કાર કર્યો અને કહ્યું કે હીંદમાંના કેથલીક ચર્ચના વડા પાદરીઓએ ગોવાને હીંદ સાથે જોડી દેવાની લડતના પક્ષમાં મત દર્શાવેલો છે.

ગોવા હીંદ સાથે જોડાઇ જાય તો સંતફ્રાન્સીસની કબર અને જગ્યાનો નાશ કરવામાં આવશે એ પોરચુગીઝ વડા પ્રધાનની દલીલના સંબંધમાં શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે, આ વસ્તુ એ બાબત ની નરી અજ્ઞાનતા સુચવે છે કે, પચાસ લાખ રોમન કેથલીકો હીંદમાં વસી રહ્યા છે અને ત્યાં રહેવાની અને પોતાનો ધર્મ ચાલુ રાખવાની અને ઇચ્છે તે પ્રવૃત્તિઓ કરવાની સઘળી તકો ભોગવી રહ્યા છે શ્રી નેહરૂએ ભારપુર્વક કહ્યું કે બીજા કોઇ પણ નાગરીકોના જેટલાજ સમાન હકો તેઓ ભોગવી રહ્યા છે. મદ્રાસમાં સંત થોમસના સ્મરણ ચિન્હો વિષે તેમણે સભાને યાદ આપ્યું અને કહ્યું કે તેને કશું પણ કરવામાં આવેલું હોય તેવી આજ સુધીમાં કોઇએ પણ ફરિયાદ કરી નથી.

કોમનવેલ્થ સાથેનો સંબંધ

હિંદના કોમનવેલ્થ સાથેના સભ્યપદ વિષે બોલતાં શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે, હીંદ કોમનવેલ્થનું સભ્ય હોવાથી હીંદની આર્થીક સ્થિતિને કે તેની પરદેશ નીતી કે કોઇ પણ બીજી વસ્તુને કશું નુકસાન થયું નથી. બલકે તેનાથી હીંદને અને જગતની શાંતીના કાર્યને ચોક્કસ લાભ થયો છે. તેમણે કહ્યું કે આ બાબત ભાવનાની દ્રષ્ટિએ વિચારવાની નથી પરંતુ કેવળ આ દેશના લાભની દ્રષ્ટિએ અને આંતરરાષ્ટ્રીય બાબતોમાં તે કેવી નીતી અખત્યાર કરી રહ્યો છે એજ દ્રષ્ટિએ વિચારવાની છે. તેમજ મલાયા, ફીજી અને મોરીશ્યસમાં વસી રહેલી હીંદીઓની મોટી વસતીઓના હિતોનો પણ વિચાર કરવાનો છે. કોમનવેલ્થ સાથેના સંબંધથી આ દેશોમાં વસી રહેલા લાખો હીંદીઓની સ્થિતિ કંઇક હળવી થએલી છે. તેઓની ઇચ્છામાં આવત તો ત્યાં તેઓ હીંદના વતની તરીકેની ઓળખ ટકાવી રાખવા છતાં નાગરીકત્વના હકો ભોગવી શકત.

બહોળી પરદેશી નીતી

હીંદની બહોળી પરદેશી નીતી વિષે બોલતાં વડા પ્રધાને કહ્યું કે સાઉથ-ઇસ્ટ એશીયાના કોઇ પણ દેશના કરતાં અથવા કોમનવેલ્થના દેશોના કરતાં પણ બર્મા અને ઇન્ડોનેસીયા હીંદની વધારે નજદીક છે. સમાન હિતોના કારણે બરમા, ઇન્ડોનેસીયા અને હીંદ પ્રગતીમાન રીતે એક સાથે જ કામ કરી રહ્યા છે. એ વિકાસ કુદરતી છે અને તેને હું આવકારૂં છું. હું ઇચ્છું છું કે સીલોન અને પાકીસ્તાન પણ એમ જ કરે.

જાપાનને વિષે વડા પ્રધાને કહ્યું કે એ દેશની સાથેનો હીંદનો સંબંધ સારો છે અને જોકે જાપાન હીંદના કરતાં જુદી નીતીને અનુસરી રહ્યું હોવા છતાં તે સારો જ રહેશે. તેમણે કહ્યું કે જાપાન સાથે આપણને તકરાર થવાની નથી કારણ આપણું કાર્યક્ષેત્ર જુદું છે.

એશીયા એશીયનો માટે અને યુરોપ યુરોપીઅનો માટે એ વાતને શ્રી નેહરૂએ વખોડી કાઢતાં કહ્યું કે, આધુનિક દુનીયામાં સઘળા દેશોએ સાથે કામ કરવું પડશે કારણ કોઇ પણ દેશ કે ખંડ એકલવાયો થઇને રહી શકશે નહિ.

સેંકડો વર્ષોની ગુલામી પછી ચીન અને હીંદ જેવા મહાન દેશોના પુનઃસર્જન વિષે બોલતાં શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે, સામ્યવાદના પક્ષની અને તેની વિરૂદ્ધની ઉપરછલ્લી દલીલોમાં આ સભાએ સંડોવાવું નહિ જોઇએ કારણ તેમ કરીને તે એ સવાલને ગુંચવી નાખે છે. દુનીયાની પરિસ્થિતિનું પ્રથક્કરણ કરવાને ખાતર હાલ તુરત એ વસ્તુ તેણે ભૂલી જવી જોઇએ. તેમણે કહ્યું કે, કમનસીબી એ છે કે પશ્ચિમના દેશોમાં, અથવા તો, પશ્ચિમના કેટલાક દેશોમાં સામ્યવાદનું અને તેની વિરૂધ્ધનું ભૂત લોકોમાં એટલું ભરાઇ ગયું છે કે દુનીયામાં કામ કરી રહેલાં બળો તેઓ જોઇ શકતા નથી. તેમણે કહ્યું કે, આપણામાં એ ભૂત નથી ભરાયું કારણે આપણે બીજા વિચારો પણ કરીએ છીએ. આપણે આપણી પ્રગતી કઇ રીતે કરવી વિગેરેના વિચારો કરીએ છીએ. આથી બીજા દેશો આપણી સામે ઉશ્કેરાય છે કે આપણે એટલા પતિત કેમ થઇ ગયા છીએ કે તેઓ પ્રકાશ જોઇ શકે છે તેમ આપણે જોઇ શકતા નથી? તેઓ માને છે કે આપણે પતિત અને અંધ થઇ ગયા છીએ. ખરી હકીકત એ છે કે તેઓ એકજ વસ્તુ જોઇ શકે છે અને બીજું કશું જોઇ શકતા જ નથી. આપણને તેઓની દ્રષ્ટિ વક્ર લાગે છે જ્યારે તેઓને આપણી પતિત થએલી લાગે છે.

યુદ્ધ થતું અટકાવો

હાલની પરિસ્થિતિમાં પહેલી વસ્તુ યુધ્ધ થતું અટકાવવાની છે. આથી હીંદની નીતી બની શકે ત્યાં સુધી યુદ્ધ થતું અટકાવવાની છે.

શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે મોટાં રાજ્યોને એક બીજાનો ભય લાગી રહ્યો છે અને સંધીઓ અને ભાગીદારીઓથી એ ભય દુર થવાનો નથી. આજે યુદ્ધ અટકેલું છે તે સંધીઓને લીધે નહિ પરંતુ ભયને લીધે શાંતી રહી છે.

પોતાના ભાષણ દરમીયાન શ્રી નેહરૂએ જણાવ્યું હતું કે ચીનના વડા પ્રધાન શ્રી ચાઉ એન-લાય સાથેની વાતચીતમાં ચીનના વડા પ્રધાને સ્વિકાર્યું હતું કે સાઉથ-ઇસ્ટ એશીયાના કેટલાક દેશોમાં હીંદ અને ચીનના કદના કારણે અને એ દેશોની વસતીનો ઘોધ પડોશના દેશોમાં ફેલાવો હોવાના કારણે ભય ઉપસ્થિત થયો છે. શ્રી ચાઉ એન લાયએ એ પણ સ્વિકાર્યું હતું કે એ ભય દુર કરવાને કંઇક થવું જોઇએ.

સીલોન

સીલોનમાં વસતા હીંદના વતનીઓ વિષે શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે, હીંદ એ દેશને પોતાની વસતીથી ભરી મુકશે અને એ દેશને ગળી જશે એ સીલોનના ભયને માટે કશું વાજબીપણું નથી. હું જાણું છુ ત્યાં સુધી હીંદમાં કોઇ પણ એવો વિચાર કરતું નથી.

તેમણે વધુમાં કહ્યું કે, આપણે સ્વતંત્ર અને મૈત્રી ધરાવી રહેલું સીલોન માંગીએ છીએ; એવું સીલોન માંગીએ કે જેની સાથે આપણે નિકટનો સંબંધ રાખી શકીએ. સીલોન મૈત્રી નહિ બતાવતું હોય તો પણ આપણે સીલોન સાથે મીત્રતાથી કામ લેવું પડશે.

ચર્ચા દરમીયાન શ્રી આચાર્ય કૃપલાનીએ કહ્યું હતું કે દેશની અંદર સરકારની ભલે તે નિષ્ફળતાઓ થએલી હોય પરંતુ આંતરરાષ્ટ્રિય વ્યવહારમાં સરકારની સિદ્ધિઓ મહાન જ નહિ પરંતુ અતિ સુંદર થઇ છે એ જો વિરોધ પક્ષના સભ્ય તરીકે પણ જો હું ન સ્વિકારૂં તો મારે માટે તે અણછાજતું જ ગણાય.

બોધ વચનો

(કાકા કલેલકર)

તમારી આસપાસ મીત્રો ભેગા કરજો; ખુશામતીઆ કે અન્ધ ભક્ત ભેગા ન કરતા.

* * *

જે સમાજમાંથી ધર્મનો લોપ થાય છે તે સમાજમાં અર્થશાસ્ત્ર એજ સ્મૃતિ બને છે.

* * *

હૃદયનો જીર્ણોદ્ધાર કરો એટલે સમાજનો, ધર્મનો, સંસ્કૃતિનો જીર્ણોદ્ધાર એની મેળે થશે.

* * *

સમાજમાં આજે ઉલ્લાસ જોઇએ છે, વિલાસ નહિ; નૃત્ય જોઇએ છે, નિદ્રા નહિ.

* * *

સમાજનો મૂળ પાયો સંતોષ-સમાધાન છે, હરિફાઇ નહિ. મત્સર એટલે પ્રેમનું મરણ. હરિફાઇ એટલે સમાજનો નાશ.

* * *

હળીમળીને કામ કરવામાં રહેતી હરિફાઇ આનંદદાયી અને પ્રોત્સાહક હોય છે. એકમેકના વિરોધી કામ કરવામાં રહેલી હરીફાઇ હીનતા ઉત્પન્ન કરે છે.

પુરૂષાર્થી આમગાંવ

('ભૂમિપુત્ર' પખવાડિકમાંથી)

ગપુરથી પચાસેક માઇલ દૂર છીંદવાડા જીલ્લામાં આમગાંવ આવેલું છે. આજથી બે વર્ષ પહેલાં સંત તુકડોજી મહારાજના પ્રભાવથી ગામના અંશીએ અંશી કુટુંબોએ પોતાની પુરેપુરી જમીન ભૂમિદાનયજ્ઞમાં સમર્પણ કરી ગામદાન નોંધાવ્યું. ત્યાર બાદ તુકડોજી મહારાજ થોડો વખત સુધી એ ગામમાં રહ્યા અને ગામનાં કામો અંગે ત્યાંના લોકોને દોરવણી આપી. ગામના સંયોજન અંગે સલાહ આપવા શ્રી જે. સી કુમારપ્પા અને નંદાજી જેવા લોકો પણ આમગાંવ રહી ગયા. એમની તથા ખેતીના બીજા નિષ્ણાતોની સલાહથી ત્યાં સામુહિક ખેતી શરૂ થઇ. ગામની જમીનમાંથી જરૂર પ્રમાણે ગોચર માટે, શાકભાજી માટે અને બગીચા માટે જમીન જુદી રાખવામાં આવી. બાકી જમીન ઉપર અનાજ અને કપાસ કેટકેટલા પ્રમાણમાં પકવવું એ વિચારવામાં આવ્યું. ગામલોકોએ સરેરાશ કેટલા કલાક ખેતી અંગેના કયા કામમાં આપવા પડશે એનો પણ હિસાબ કરવામાં આવ્યો. ગામમાં અનાજ-ભંડાર અને બીયારણ-ભંડાર શરૂ કરવામાં આવ્યા. ગામલોકોએ જ જાતે મહેનત કરીને ગામના ઉબડખાબડ રસ્તાઓને સુંદર બનાવી દીધા કેટલીક પાકી સડકો પણ થઇ. ગામની ચાર દિશાએ ચાર કૂવા ખોદાયા માણસને રહેવાલાયક ઘર રસ્તાથી અમુક અંતરે વ્યવસ્થિત રીતે નવેસરથી બાંધવામાં આવ્યાં, અથવા જુનાંને સરખાં કરવામાં આવ્યાં સાત-સાત ઘર વચ્ચે એક-એક બત્તીનો થાંભલો ઉભો કરવામાં આવ્યો અને દરેક ઘરે વારાફરતી સાત વારે એમાં તેલ પુરવું એમ ઠરાવવામાં આવ્યું. આમ વગર સુધરાઇએ દીવાબત્તીની વ્યવસ્થા થઇ ગઇ!

ગામમાં એક આયુર્વેદનું ઔષધાલય છે. પણ એના વૈદ્યને ફી નથી અપાતી, એની જરૂર પૂરતાં અન્નવસ્ત્ર અપાય છે. એક પ્રાથમિક શાળા છે. એના શિક્ષકને પણ જરૂરી વસ્તુઓજ પુરી પાડવામાં આવે છે એક સહકારી દુકાન ખુલી છે, પણ દુકાનદાર કોઇ નથી. ગામના કેટલાક ઘરડા લોકોના દુકાને બેસવાના વારા ગોઠવવામાં આવ્યા છે. દુકાનની લેવડદેવડ સુતરની આંટીઓથી થાય છે. ગામના મોચીના જોડા જ ગામમાં ખરીદાય એવું વિચારાયું હતું, પણ એને કળામય જોડા બનાવતાં નહોતા આવડતા, તેથી એના દીકરાને એની ખાસ તાલીમ લેવા માટે બહારગામ મોકલવાની વ્યવસ્થા તુકડોજી મહારાજે પોતાને મળતી ભેટમાંથી કરી આપી. એ જ રીતે કુંભારનો છોકરો પણ આગળ તાલીમ લેવા બહારગામ ગયો.

મધ્યપ્રદેશના ઘણાખરા અને મધ્યસ્થ સરકારના કેટલાક પ્રધાનો આમગાંવ જોવા આવી ગયા છે. એમાં શ્રી કાટજુએ તો ગામ જોઇને કહ્યું કે, અમે વીસ વર્ષમાં જે કરવા ધારતા હતા તે આ ગામના લોકોએ પોતાના પુરૂષાર્થથી બે વર્ષમાં કરી બતાવ્યું છે.

બોધ વચનો

(કાકા કલેલકર)

બીજાના મોજ શોખ માટે વૈતરૂં કરવા તઇયાર થવું તેમજ પોતાના મોજશોખ માટે બીજાની પાસે વૈતરૂં કરાવવું બન્ને સરખાંજ ગંદાં, કુદરૂપાં અને અધમ્ય છે.

* * *

અપચાથી જેમ મ્હોડું ગંધાય છે. તેજ પ્રમાણે સામાજીક અન્યાયને લીધે આપણા બધા વ્યવહારોમાં કુરૂપતા ફુટી નીકળતી દેખાય છે.

* * *

સુખ દુઃખનો આધાર શ્રીમંતાઇ કે ગરીબાઇ પર નથી. ગરીબાઇ એ મહાદુઃખ નથી. કંટાળા ભરેલું, કુરૂપ કામ કરવું પડે એ ભારે સજા રૂપ છે. ભાવી સંકટો તરફ ધ્યાન આપો, હે લોકો, ભાવિ સંકટો વિષે સાવધ રહો. જુના ગત પ્રાણ સંકટોના-શત્રુઓના મડદાને ઉખેળશો મા.

* * *

જે છોકરો પોતાના વખતનો સદુપયોગ કરતો હોય તને સંપૂર્ણ સ્વાતંત્ર્ય આપો તોજ તેનો સંપૂર્ણ વિકાસ થશે.

* * *

દાન કરતાં ત્યાગનું મહત્વ વધારે છે. દાન કરવાથી આપણે ગરીબોનાં કષ્ટ ઓછાં કરીએ છીએ. પણ સંપત્તિનો ત્યાગ કરવાથી આપણે ગરીબોની ગરીબી જ કાઢી નાખીએ છીએ. ઘણીવાર આપણે દાનથી સામાજીક પાપનું પ્રાયશ્ચિત્ત કરીએ છીએ પણ ત્યાગથી તો પાપ જ છોડી દઇએ છીએ.

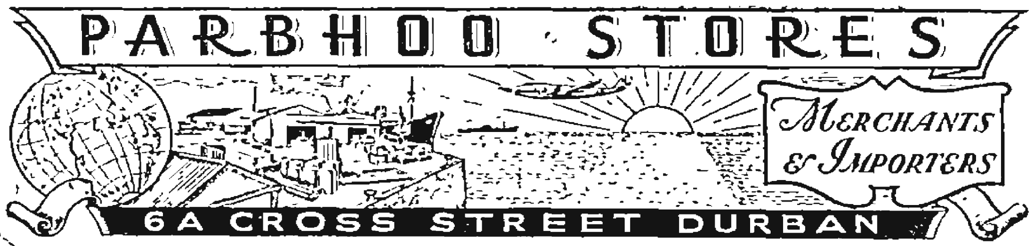

દિવાળી-પત્રીકા અને પંચાગ

— નુતન વર્ષ પત્રીકા —

(૧) ધાર્મીક ચિત્રો વાળા ફોલ્ડર નં. ૨૧૨.......શી. ૪-૬ ડઝન
(૨) ટેકનીકલર પીકચર કાર્ડ (નાના) નં. ૩૦૧.......શી. ૧૧-૦ ડઝન
(૩) ટેકનીકલર પીકચર કાર્ડ (મોટા) નં. ૩૦૨.......શી. ૧૩-૬ ડઝન
(૪) હીંદના નેતાઓના ફોટો કાર્ડ નં. ૩૧૨.......શી. ૧૩-૬ ડઝન
(૫) હીંદના નેતાઓ ૬×૪ પોષ્ટકાર્ડ નં. ૩૨૨.......શી. ૧૩-૬ ડઝન
(૬) દિવાળી અભિનંદન ચેક બુક (નંગ ૬) નં. ૫૦૨....શી. ૧-૦ બુક

ગુજરાતી પ્રેસના મોટાં પંચાગ.... શી ૫-૩ નંગ
ગુજરાતી તારીખના ડટ્ટા........ શી. ૨-૯ નંગ

તેમજ તમામ ગ્રોસરી પણ મળી શકશે.

ગીતાનો સંદેશ

લેખક: ઉમિયાશંકર જોખાકર ગાં. ભા. વિ. જોહાનિસબર્ગ

આજકાલ કેવળ ભારતમાંજ નહિ પરંતુ સમસ્ત વિશ્વમાં ગીતાની બોલબાલા છે. ઇગ્લાંડનું ધ્યાન એ તરફ આકર્ષીત થઇ ચુકયું છે. અમેરીકામાં તે ગીતાજ્ઞાન અંગે સંખ્યાબંધ સોસાયટીઓ સ્થાપિત થઇ ચુકી છે અને હજી થતી જાય છે. જેમાં નિયમિત ગીતાના પ્રવચનો થતાં રહે છે. કવિવર રવિન્દ્રનાથ ટાગોરે તો ગીતાસાગરમાંથી 'એક અંજલી' ભરીને દુનીયાને "ગીતાંજલિ" દ્વારા દુનિયાને ચકિત કરી દીધી અને બતાવી દીધું કે ભારત પોતાના દાર્શનિક વિચારોમાં અજોડ છે અને સર્વોપરિ છે. જે ગીતા સામે આખું વિશ્વ માથું ઝુકાવે છે, જેના ઉપદેશ અને જ્ઞાન ઉપર સંસાર મુગ્ધ છે. તે છે આપણી ભારતીય વસ્તુ છતાં આપણને તેનો સ્પર્શ સરખોય ન હોય એ આપણું દુર્ભાગ્ય નહિ તો બીજું શું ગણાય? સ્વામી વિવેકાનંદે કહ્યું છે કે જે ભારત પાસે ગીતા જેવો અમુલ્ય વારસો છે તે ભારતીય પ્રજા જ્યાં ત્યાં દુઃખ દરિદ્રતા અને ગુમાલીમાં સબડી રહી છે એ એક વિચિત્રતા છે.

ગીતા આપણને ધીરજ, સાહસ અને વીરતાના પાઠ શીખવે છે. આપણને સ્વધર્મ-પાલન શીખવે છે. કર્ત્તવ્ય માટે સહર્ષ જીવન સમર્પણ કરી દેવા શીખવે છે. જે વખતે અર્જુન આ સંસારના કર્મક્ષેત્રમાં પોતાની કાયરતા અને દુર્બળતાના કારણે વિચારમાં પડી જઇ કર્તવ્યભ્રષ્ટ થાય છે, શરીર કાંપવા માંડે છે, હીંમત હારી જાય છે, તેના હાથમાંથી ધનુષ્યબાણ છુટી જાય છે અને તે પદભ્રષ્ટ થવા માંડે છે તે સમયે સારથિ કૃષ્ણ ભગવાન તેને લલકારીને કહે છે કે "ડરે છે કેમ? તું નિત્ય, અજન્મા, અનાદિ અને શાશ્વત છે. સંસારની કોઇ પણ શક્તિ તારો બગાડ કરી શકશે નહિ, કારણકે તારામાં દૈવી સંપત્તિ છે. ક્ષત્રિય થઇને કર્તવ્યમાંથી હઠી જવું, ધર્મ યુદ્ધથી દુર થવું એ બધું તને શોભતું નથી. જો તું તારૂં કલ્યાણ ઇચ્છતો હોય તો આવ, આગળ આવ; જીવન સંગ્રામમાં અગ્રેસર થા, મોઢું ન મરોડ, હીંમત રાખ અને સ્વધર્મનું પાલન કર."

અર્જુન પડતો પડતો બચી જાય છે અને છેવટે પોતાના કર્ત્તવ્ય માટે હર્ષથી તત્પર થઇ જાય છે.

ગીતા એ સંસારના કાર્યોથી ઉદાસીન બનાવે છે. અથવા સંસાર છોડાવે છે એમ માનવું એ મનુષ્યની મોટી ભૂલ છે. ગીતા આપણને ઘરબાર છોડાવી સંન્યાસી બનાવતી નથી. પણ ગીતા તો પશુમાંથી માનવ અને માનવમાંથી દેવ બનાવે છે. સાચું જીવન જીવતાં અને સાચી રીતે મરતાં શીખવે છે.

ઘણાં ખરાં એમ માને છે કે ગીતા એ તો સાધુ સંતો અને મહાત્માઓને વાંચવાનું પુસ્તક છે. નાનાં નાનાં બાળકો, યુવાનો અને યુવતીઓએ વાંચવા જેવું એ નથી. ગીતા વાંચવાથી તો સાધુ થઇ જવાય એવો ડર રહે છે. પરંતુ આવી અર્થ વગરની ભાવનાઓ હોય ત્યાંસુધી માનવ સમાજનું કલ્યાણ શી રીતે થઇ શકે?

ગીતા આપણને સાચો ધર્મ-કર્તવ્ય-ફરજ-શીખવે છે. નિત્યવ્યવહારમાં કેવી રીતે જીવવું, રહેવું, મરવું તે બધું શીખવે છે. ગીતા શિખવે છે:

કર્મણ્યેવાધિકારસ્તે, મા ફલેષુ કદાચન,

મા કર્મફલહેતુર્ભૂર્મા, તે સંગોસ્ત્વ કર્મણિ-અ. ૨-૪૭. (તારો કર્મમાંજ અધિકાર છે, ફળમાં કદી નથી, તું કર્મના ફળમાં આસકિત ન રાખ કર્મ નજ કરવા એવી પણ તું આસકિત ન રાખ).

"એમ 'ગીતા' આપણને, સહજ રીતે મળેલી ફરજ, ચિત્ત દઇને અદા કરવા શીખવે છે. એમાં ગમે તે ફળ આવે પરંતુ તું તારૂં કર્ત્તવ્ય કર્મ કરવાનું ચાલુ રાખ એમાંજ તારૂં સાચું કલ્યાણ છે. એજ તારો સાચો ધર્મ છે. એ સિવાય બીજી પ્રવૃત્તિમાં તું પડીશ તો તેથી તને નુકસાન થશે, એ શીખવે છે.

સ્વધર્મે નિધનં શ્રેય: પરધર્મો ભયાવહ: (અ. ૩-૩૫) (પોતાના કર્તવ્યકર્મ ઉપર દ્રઢ પ્રીતિ રાખી તે કરવામાંજ મરવું ઉતમ છે પરંતુ બીજાના કર્તવ્ય કર્મમાં-માથું મારવું એમાં નુકસાન છે ઉલટું જીવનનું પતન છે). ગીતામાં જે કર્મ કરવાની આજ્ઞા છે તેમાં સ્વાર્થની વાસનાનો અંશ પણ નથી. ગીતાનો કર્મ માર્ગ વિશ્વવ્યાપી ધર્મ છે. તેમાં સંકુચિત ભાવના નથી. સેવાધર્મ એ ગીતાનો આદેશ છે. "આત્મવત્ સર્વભૂતેષુ" પ્રાણીમાત્રના હૃદયમાં પ્રભુ આત્મારૂપે રહેલો છે. આખું વિશ્વ એ પ્રભુનું મંદિર છે. એ મંદિરમાં રહેલા પ્રાણીમાત્રની સેવા કરવાનું ગીતા શીખવે છે. સંસારના તમામ કાર્યો નિષ્કામપણે કરવામાં નિરંતર પરિશ્રમ કરી તેના પરિણામનો વિચાર ન કરતાં સતત્ કાર્યમાં તલ્લીન થઇ જવું એ ગીતાનો મુખ્ય આદેશ છે.

જો સંસારમાં આપણે આપણી, સમાજની અને રાષ્ટ્રની ઉન્નતિ કરવાની ઇચ્છા રાખતા હોઇએ તો ગીતાના કર્મ યોગને અપનાવવાથીજ તેવી ઇચ્છા પાર પડી શકશે, ખાસ કરીને શાળાઓ અને વિદ્યાલયોમાં તો ગીતાના પ્રચારની ખુબ આવશ્યકતા છે. "સા વિદ્યા યા વિમુકતયે" જે વિદ્યા જીવનમાં મુક્તિ-સુખ-શાંતિ અપાવે તેજ સાચી વિદ્યા છે" ગીતાના જ્ઞાન વિનાનું ભણતર અપૂર્ણ છે. એકે એક હીંદુ ભાઇ-બહેન આવી આ "જીવન તારિણી" ગીતાનું નિત્ય વાંચન-મનન-અધ્યયન કરે એટલી નમ્ર વિનંતિ છે. પૂજ્ય બાપુજીએ ગુજરાતિ ભાષામાં "ગીતાબોધ-અનાસકિત યોગ" અને સ્વ. પૂ. કિશોરલાલ મશરૂવાળાએ 'ગીતામંથન' તથા આજના પૂજ્ય બાપુજીના આદેશ મુજબ જીવન જીવનાર અને કાર્ય કરનાર પૂજ્ય વિનોબા ભાવેના 'ગીતા પ્રવચનો' એ પુસ્તકો દરેક હીંદુ ભાઇબેન વસાવે અને તેનું વાંચન-મનન શરૂ કરે. શરૂ થતું ૨૦૧૧ નું નૂતન વર્ષ આપણ સૌને એ રીતે જીવનમાં નવીદૃષ્ટિ આપે અને આપણે આપણું, આપણા કુટુંબનું અને સમાજનું કલ્યાણ કરીએ.

(ઉપરના બધાં પુસ્તકો "ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન, ફિનિકસ" તથા નવજીવન કાર્યાલય-અમદાવાદ એ સ્થળોએથી મળી શકશે. તથા આ લેખકને મળવાથી અગર પત્ર લખવાથી ઉપરના પુસ્તકો તેઓ મેળવી આપશે.)

બોધ વચનો

ખરી દરિદ્રતા કઇ? પાસે પુષ્કળ સંપત્તિ હોય છતાં તેનો સદુપયોગ કેમ કરવો એ સૂઝતું ન હોય તે.

* * *

વેઠે પકડેલો માણુસ કરવું જોઇએ તેથી ઓછું કામ કરે છે. સાધારણ મજુર મજુરીના પૈસા જેટલું જ કામ કરે છે. પણ કસબી માણુસ કામના પ્રેમથી મજુરી કરતાં વધારેજ કામ કરે છે. કારીગર કૃપણ નથી હોતો.

* * *

શકેરો ગામડાંની સુન્દરતા લુંટી લાવે છે. છતાં પોતે સુન્દર બની શકતાં નથી.

* * *

પ્રગતિ પ્રગતિ કરીને ગમે તેટલાં નગારાં વગાડો, છતાં જગતમાંથી ગયેલ વિશ્રાંતિ જ્યાં સુધી પાછી નહિ આવે ત્યાં સુધી આ દુનીયાની દશા દયાજનક રહેશે. આ સંસારચક્ર પ્રચંડ વેગથી દોડી રહ્યું છે, પણ કયાં તેનો ઠેકાણે પત્તો નથી. કારણ ઇશ્વર પર શ્રદ્ધા કયાં છે? સૌનું થશે તે મારૂં થશે એટલુંજ માણુસને સમાધાન છે.

—કાકા કાલેલકર.

ઇનકમ ટેકસ રીટન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો:-

આર. વીઠ્ઠલ

૨૧૩ મેહોસા હાઉસ; ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફ્લોર, ફેરેરાસ્ટાઉન, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૨૬૫૪.

બે અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૪ અકટોબર	હીંદુ ૨૦૧૦-૧૧ આસો:-કારતક	મુસલમાન ૧૩૭૪ હીજરી સફર રબીઉલ અવ્વલ	પારસી ૧૩૨૪ અરદીબહેસ્ત એ ખોરદાદ	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.	ધાર્મીક તહેવારો-ઉત્સવો
શુક્ર	૨૨	સુદ ૧૧	૨૪	૨૧	૫-૧૪	૬-૦૮	
શની	૨૩	,, ૧૨	૨૫	૨૨	૫-૧૩	૬-૦૯	વાઘ બારસ
રવી	૨૪	,, ૧૩	૨૬	૨૩	૫-૧૩	૬-૧૦	ધનતેરશ
સોમ	૨૫	,, ૧૪	૨૭	૨૪	૫-૧૩	૬-૧૦	કાળી ચૌદશ
મંગળ	૨૬	,, ૩૦	૨૮	૨૫	૫-૧૩	૬-૧૦	દીવાળી
બુધ	૨૭	વદ ૧	૨૯	૨૬	૫-૧૨	૬-૧૦	નવું વર્ષ
ગુરૂ	૨૮	,, ૨	૩૦	૨૭	૫-૧૨	૬-૧૧	ભાઇબીજ
શુક્ર	૨૯	,, ૩	૧	૨૮	૫-૧૨	૬-૧૧	
શની	૩૦	,, ૪	૨	૨૯	૫-૧૧	૬-૧૧	
રવી	૧	,, ૫	૩	૩૦	૫-૧૧	૬-૧૨	
સોમ	૨	,, ૬	૪	૧	૫-૧૧	૬ ૧૨	
મંગળ	૩	,, ૭	૫	૨	૫-૧૦	૬-૧૨	
બુધ	૪	,, ૮	૬	૩	૫-૧૦	૬-૧૩	
ગુરુ	૫	,, ૯	૭	૪	૫-૧૦	૬-૧૩	

ભારતનો પત્ર

(અમારા ખબરપત્રી તરફથી)

મુંબઈ તા. ૬-૧૦-૫૪

ગુજરાતમાં કેટલાક વિસ્તારોને નુકસાન કરીને વરસાદ તો હવે ચાલ્યો ગયો છે. વલસાડ, સૂરત અને બીજા કેટલાક ભાગોમાં રાખેલા મુજબ કરતાં લગભગ બમણો વરસાદ પડી ગયો છે. બાકીના ભાગોમાં સારો પાક ઉતરવાની ધારણા છે.

પારડી તાલુકાના જમીનદારોએ ખેડાયા વિના ઉપરા ઉપરી બે વર્ષ સુધી પડી રહેલી જમીનનો કબજો લેવાના મુંબઈ સરકારના હુકમ સામે હાઈકોર્ટમાં કરેલી અરજી મુખ્ય ન્યાય મૂર્તી શ્રી ચાગલા અને ન્યાય મૂર્તી શ્રી શાહે રદ કરી છે અને સરકારી હુકમને વાજબી ઠરાવ્યો છે.

* * *

મહાત્મા ગાંધીની જયંતિ ભારતભરમાં અસ્પૃશ્યતા નિવારણ અને ગ્રામોદ્ધારની પુનઃપ્રતિજ્ઞા સાથે ઉજવવામાં આવી હતી. મહાત્મા ગાંધીને આ બંને કાર્યો ખુબજ ગમતા હતા. મુંબઈ અને સૌરાષ્ટ્રમાં ગાંધી જયંતિનો દિવસ હરીજન દિન તરીકે પાળવામાં આવ્યો હતો.

સૌરાષ્ટ્રમાં ઠેરઠેર હરીજનોને પ્રેમ પુર્વક મંદિરોમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. વાંકાનેર પાસેના પ્રસિદ્ધ જડેશ્વર ઉપરાંત ઘણા મંદિરોમાં હરીજનોને દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. પોરબંદરમાં તો ગાંધી જયંતિની ખાસ ધામધુમ હતી. ત્યાં મળેલી જાહેર સભામાં આ શુભપ્રસંગે પોરબંદરના મહારાણાએ પોતાને મળતા સાલિયાણામાંથી રૂ. ૪૦ હજાર કાઢીને દર વર્ષે રચનાત્મક કાર્યમાં ખર્ચવાની જાહેરાત કરી હતી.

આ શુકનવંતા દિવસે સોશીયલ વેલ્ફેર બોર્ડનાં આશ્રય નિચે ૨૪૦૦ ગામડાઓ અને ૨૪,૦૦,૦૦૦ની વસ્તીને આવરી લેતી ૧૨૦ ગ્રામસુધાર યોજનાઓ શરૂ કરવામાં આવી છે. સ્વાતંત્ર્ય દિને શરૂ કરવામાં આવેલી ૮૧ યોજનાઓ ઉપરાંતની આ ૧૨૦ યોજના છે. અત્યાર સુધીમાં ૭૨,૮૫૦ ગામડાઓ અને લગભગ ૫,૬૦,૦૦,૦૦૦ પ્રજાને આવરી લેતા ૭૧૨ બ્લોકોમાં આ પ્રજા વિકાસ યોજના અને ગ્રામસુધાર યોજનાઓ ચાલી રહી છે. પંચ વર્ષીય યોજના પુરી થતાં તે લગભગ ¼ ભાગની ગ્રામ પ્રજાને એટલે લગભગ ૭,૪૦,૦૦,૦૦૦ની વસ્તીને આ યોજનાનો લાભ મળશે એવી આશા રાખવામાં આવે છે.

આ વિકાસ યોજનાઓ ત્રણ રીતે ફાયદા કરે છે. પ્રથમ તો એથી રોજગારી વધે છે, ઉત્પાદન વધે છે. ખેતિ વાડી, પશુ ઉછેર વગેરેમાં વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિના ઉપયોગ અને સહાયક તથા ગ્રામ ઉદ્યોગોની સ્થાપના દ્વારા આમ થાય છે. બીજું તે ગ્રામજનોને સહકારી ધોરણે કાર્ય કરવાને વ્યવસ્થિત કરે છે. પ્રત્યેક ગામ કે ગામોના જુથમાં ઓછામાં ઓછા એક બહુ-લક્ષી સહકારી સંસ્થા, જેમાં પ્રત્યેક ખેડુ સભ્ય હોય, તેવી સંસ્થા સ્થાપવાનો આનો ઉદ્દેશ છે. ત્રીજું સમાન લાભના કાર્યોમાં વ્યવસ્થિત રીતે પ્રયાસ કરવામાં આવે છે. ગામડાઓને રસ્તાઓ, શાળાઓ, તળાવો અને આરોગ્ય કેન્દ્રોની જરૂર હોય છે. ગ્રામજનોના સંયુક્ત પ્રયાસો દ્વારા આ જરૂરીયાતો પુરી પડી શકે છે, એમ તેમને લાગવું જોઈએ. ગ્રામજનો મફત મજુરી અને બીજી સહાય આપીને આ યોજનાઓમાં સહકાર આપી રહ્યા છે.

કેન્દ્ર અને રાજ્યના પ્રધાનો તથા મહાત્મા ગાંધીના સાથીઓ સહિત દિલ્હીના હજારો નાગરિકોએ રાષ્ટ્રપિતાને અંજલી આપવા રાજઘાટની મુલાકાત લીધી હતી. વહેલી સવારથીજ બાપુની સમાધી ભણી લોકોનો અવિરત પ્રવાહ વહી રહ્યો હતો. વહેલી સવારમાં રાજઘાટ પહોંચી જઈ સમાધીપર પુષ્પો ચડાવીને પ્રાર્થનામાં ભાગ લેનારાઓમાં રાષ્ટ્રપતિ ડૉ. રાજેન્દ્રપ્રસાદ હતા. રાષ્ટ્રપતિએ સમાધી પાસે થયેલા કાંતણ યજ્ઞમાં પણ ભાગ લીધો હતો.

રાજઘાટ ખાતે દિવસની શરૂઆત રામધુનથી કરવામાં આવી હતી. ઉપરાંત ગાંધીજીને પ્રાય એવાં બીજાં ભજનો ગાવામાં આવ્યાં હતાં. ચાર કાર્યકરોએ ૮૬ કલાકનો અવિશ્રાન્ત કાંતણ યજ્ઞ આરંભ્યો હતો. સાંજ સુધીમાં તો સમાધી પર પુષ્પો અને સૂતરનો જંગી ગંજ ખડકાયો હતો.

સાંજની પ્રાર્થના સભા, બાપુની હયાતી સમયે ભરાતી હતી તેવીજ રીતે ભરાઈ હતી. તેમાં રામધુન અને બીજાં ભજનો ઉપરાંત ગીતા કુરાન અને ગ્રંથ સાહેબમાંથી ફકરાઓનું વાંચન કરવામાં આવ્યું હતું.

પ્રાર્થના સભાને સંબોધતાં ડૉ. રાજેન્દ્રપ્રસાદે જણાવ્યું હતું કે, ગાંધી યુગમાં જીવતી વર્તમાન પ્રજા ગાંધીજીના ઉપદેશની મહાનતાને પુરેપુરી રીતે ગ્રહણ કરી શકી નથી. આઝાદી પછી આંતરરાષ્ટ્રીય ક્ષેત્રે ભારતનો દરજ્જો ઉંચો આવ્યો છે. ભારત અન્ય દેશોને બાપુની ફીલસુફી આપી શકે છે, પણ ભારતની પ્રજા જાતેજ ગાંધીજીના ઉપદેશને સંપુર્ણ પણે ગ્રહણ કરે એ પછીજ આપણે તેમ કરી શકીએ એમ છીએ.

ગાંધીજીએ દેશને જીવનનું સંપુર્ણ તત્વજ્ઞાન આપ્યું છે. માનવીના વર્તનનાં તમામ ક્ષેત્રોમાં તેમનું તત્વજ્ઞાન વૈજ્ઞાનિક માર્ગદર્શન પુરૂં પાડે છે. ગાંધીજીના ઉપદેશને તમે કેટલા પ્રમાણમાં ગ્રહણ કર્યો છે, એ સંબંધમાં તમારા દિલ તપાસી જોવાની હું પ્રત્યેક હીંદીને અપીલ કરૂં છું. દિલ તપાસતાં જણાશે કે છેલ્લાં ૭ વર્ષમાં ગાંધીજીના ઘણા સિદ્ધાંતોને ભુલી જવામાં આવ્યા છે. દુર દુરના દેશો આ સિદ્ધાંતોનું મહત્વ સમજ્યા છે અને તેનો અમલ કરી રહ્યા છે જ્યારે ઘણા ખરા હીંદીઓ જેઓ બાપુની સાવ નજીક હતા તેઓ તેને સમજી શકતા નથી. આપણને મુશ્કેલીઓમાંથી પસાર કરાવનાર પ્રકાશને આપણે ૭ વર્ષ પહેલાં ગુમાવ્યો. આઝાદી પછી આવતી સમસ્યાઓનો ઉકેલ કરવાનો રસ્તો ગાંધીજીએ બતાવ્યો હતો. પરંતુ તેમના દેહાંત પછી, પરદેશીઓ આપણા પગલાંને કેવી રીતે જોશે એ એકજ કસોટીએ આપણે આપણા પ્રયાસોની તુલના કરીએ છીએ. એટલે આપણા પગલાંની તુલના કરવાની કસોટી સાચી નથી. ગાંધીજીના ઉપદેશો એ દેશની એવી અરકયામત હતી જેનું યોગ્ય મુલ્યાંકન કરીને તે બીજાઓ પાસે રજુ કરવાના હતા. વિશ્વની વર્તમાન પરિસ્થિતિએ દેશ માટે ગાંધીજીના ઉપદેશો યાદ કરવાનું અને તેનું અનુસરણ કરવાનું આવશ્યક બનાવ્યું છે. પશ્ચિમી સત્તાઓએ એવી વસ્તુઓ સર્જી છે કે જેથી વિશ્વનો વિનાશ થાય. આવનારા વિનાશથી બચવા માટે માનવજાત માર્ગ શોધી રહી છે. ગાંધીજીના શાંતિ અને અહીંસાના આદર્શોજ વિશ્વને બચાવવા માટેનો એક માત્ર માર્ગ પુરો પાડે છે.

* * *

મહાત્મા ગાંધી સ્મારક નિધિ સમિતિની કારોબારી સમિતિએ ભારત ભરમાં ગ્રામ સામાજીક કેન્દ્રો તરીકે "ગાંધી ઘરો" સ્થાપવાના પં. નેહરૂના સુચનનો સ્વીકાર કર્યો છે. હાલમાં આ યોજના પ્રાયોગિક સ્વરૂપમાં છે અને આવતા વર્ષે દેશમાં મોટી સંખ્યામાં ગાંધી ઘરો સ્થપાશે. આ ગાંધી ઘરો ગામડાઓમાં તમામ પ્રવૃત્તિઓમાં કેન્દ્રો તરીકે કાર્ય કરશે. આ કેન્દ્રોમાં ગ્રામજનો એકત્ર થઈને સામાજીક જીવનનો વિકાસ સાધી શકશે. તે ગ્રામજનોને કામ તથા સામાજીક જીવન વિકસાવવાની તથા કેળવણી રમતગમત અને મનોરંજનની સગવડો પુરી પાડશે. દેશભરમાં વહેલાં ગાંધી ઘરો સ્થાપવાનો પ્રશ્ન કારોબારીએ વિચાર્યો હતો. કારોબારીએ આ સંબંધમાં યોજના તઈયાર કરવા તથા આ હેતુસર મકાનો બાંધવાના ખર્ચનો અંદાજ કાઢવાનું કાર્ય શ્રીમતિ સુચેતા ક્રિપાલાની અને શ્રી. આર. એસ. ધોત્રેને સોંપ્યું હતું. આ પેટા સમિતિને માર્ગદર્શન આપવાનું પં. નેહરૂએ કબુલ કર્યું હતું.

કારોબારીની બેઠક શ્રી. જી. વી. માવલંકરના પ્રમુખપદે મળી હતી. સભામાં હાજર રહેનારાઓમાં પં. નેહરૂ, શ્રી મંગળદાસ પકવાસા, શ્રી શંકરરાવ દેવ, શ્રી. શ્રીકૃષ્ણદાસ જાજુ, શ્રી શ્રીરામ, શ્રીમતી સૂચેતા કૃપાલાની અને શ્રીમતિ યશોધરા દાસપ્પા હતા.

સમીતીએ પોતાની સામાજીક પ્રવૃત્તિઓ નેપાળ અને કાશ્મીરમાં વિસ્તારવાનું પણ વિચાર્યું હતું. સમિતિએ મદ્રાસ ખાતે કોમ, ધર્મ કે રંગના ભેદભાવ વિના તમામ નાગરિકો પ્રાર્થના કરી શકે એ માટે બંધાઈ રહેલા મકાળમાં રૂ. બે લાખનો ફાળો આપવાને નક્કી કર્યું હતું.

ગાંધી સ્મારક નિધિએ નાણાનો ઉપયોગ વધુ પ્રમાણમાં કરવો જોઈએ એમ સૂચવતા કોંગ્રેસની મહાસમિતિની અજમેર ખાતેની બેઠકે પસાર કરેલા બિન સત્તાવાર ઠરાવની પણ કારોબારીએ ચર્ચા કરી હતી. સમિતિનો એવો મત હતો કે, નિધિની નાણાકીય સ્થિતિ તથા તેના તરફથી કાર્યના પ્રકાર અને પ્રમાણ વિષે જનતામાં ઘણી ગેરસમજ પ્રવર્તે છે. નિધિએ તાજેતરમાં ૧૯૫૨ના વર્ષ માટેનો સંપૂર્ણ હેવાલ અને ૧૯૫૩ના વર્ષ માટે નિધિની નાણાકીય સ્થિતિ તથા તેના તરફથી થતા કાર્યની વિગતો આપતો સારપુર્ણ હેવાલ પ્રસિદ્ધ કર્યો હતો.

નિધિએ કુલ્લે રૂ. ૧૦,૯૭,૦૬,૦૦૦ ભેગા કર્યા હતા. નિધિ પાસેની સરકારી જામીનગીરીઓના ભાવ ઘટી જતાં, નિધિ મૂળ રકમ પુરેપુરી ટકાવી રાખવા તેને આવતા વાર્ષીક વ્યાજમાંથી ચોકકસ હીસ્સો મૂડીમાં જમા કરે છે. આવી રીતે મુડીમાં જમા કરાયેલા વ્યાજનો આંકડો કુલ ૧,૩૫,૬૪,૦૦૦નો થયો છે. આવેલી ખાધ ચાલુ વર્ષમાં પુરેપુરી ભરપાઈ થઈ જવાની આશા રખાય છે. નિધિએ સીધી કે આડકતરી રીતે ખર્ચેલી રકમનો આંકડો રૂ. ૧,૫૨,૪૨,૦૦૦નો થવા જાય છે. ૧૯૫૪ના અંદાજ પત્રમાં ખર્ચ માટે રૂ. ૯૬,૫૦,૦૦૦ની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

મહાત્મા ગાંધીના સમયથી અખિલ ભારતના ધોરણે કાર્ય કરતી કેટલિક સંસ્થાઓ મારફતે નિધિ પોતાની રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ કરે છે. આમાં હીંદુસ્તાની તાલીમી સંઘ, ચરખા સંઘ, ગ્રામોદ્યોગ સંઘ, હરીજન સેવક સંઘ અને આદમજાતી સેવક સંઘનો સમાવેશ થાય છે. નિધિ આ સંસ્થા

ઓને જરૂરી ગ્રાન્ટો આપે છે એ ઉપરાંત અન્ય ઘણી સંસ્થાઓને પણ નાણાકીય મદદ કરે છે. સ્ત્રીઓ અને બાળકો માટેનું કાર્ય કસ્તુરબા નિધિ મારફતે થાય છે. કસ્તુરબા નિધિ પછાત વિસ્તારો તથા પહાડી વિસ્તારોમાં પણ પ્રવૃત્તિ કરે છે નિધિના ટ્રસ્ટીઓની આગામી બેઠક ડીસેમ્બરના પાછલા પખવાડિયામાં મળે એવો સંભવ છે.

* * *

ઇન્ડોનેશિયાના વડા પ્રધાન શ્રી. શાસ્ત્રોઆમી જોયોની દિલ્હીની મુલાકાત સફળ થઇ છે. ઇન્ડોનેશિયા અને ભારત વચ્ચેનો સાંસ્કૃતિક સંબંધ ઘણો જુનો છે. પ્રાચીન કાળમાં પણ આપણા વેપારીઓ જાવા-સુમાત્રા જતા હતા અને ખુબ ધન કમાઇને આવતાં હતા. ત્યાંના નામો પણ આપણા પ્રાચીન સંસ્કૃત નામોના અપભ્રંશ જેવા છે. ભાષાને પણ સંસ્કૃત ભાષાનો પાશ લાગેલો છે. ત્યાંના પ્રમુખનું નામ સુકર્ણ છે. ત્યાં પુરુષો ના નામ આ પ્રમાણે આપણા જુના નામોને મળતા આવે છે. સ્ત્રીઓના નામોમાં પદ્માવતી અને એવા બીજા નામો છે. ભારતમાં બૌદ્ધ ધર્મીઓએ ત્યાં જઇને બધાને બૌદ્ધ ધર્મ પાળના કરી લીધા હતા. પરંતુ એ પછી મુસ્લિમો ગયા અને તેમણે ત્યાં મુસ્લિમ ધર્મનો પ્રચાર કર્યો અને તેઓ ફાવ્યા. આજે ઇન્ડોનેશિયામાં મુસ્લિમોની બહુમતિ છે. અગ્નિ એશીયામાં થાઇ લેન્ડમાં પણ હીંદુ ધર્મના પ્રાચીન શાસ્ત્રોમાં આવતાં નામો આજે પણ પ્રચલિત છે. પ્રાચીન હીંદુ રાજવીઓને વેપારીઓની પાછળ જઇને ત્યાં સત્તા સ્થાપવાનો શોખ નહોતો, એટલે આ બધા અગ્નિ એશીયાના રાજ્યો સ્વતંત્ર રહ્યા. અને ધીમે ધીમે ભારતીય સંસ્કૃતિ ઓછી થતી ચાલી.

ચર્ચાની પૂર્ણાહુતિ પછી ભારત અને ઇન્ડોનેશીયાના વડા પ્રધાને બહાર પાડેલું સંયુક્ત નિવેદન એ સમાનતા અને સહકારના ધોરણે રચાયેલી નવી આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યવસ્થાની દિશામાંનું એક વધુ પગલું છે. કોલંબો પરિષદ માં થયેલી સમાન સમસ્યાઓની ચર્ચા ના અનુસંધાન રૂપે દિલ્હીમાં તેમની વચ્ચે અનૌપચારિક ચર્ચા થઇ હતી. કોલંબો પરિષદ એશીયામાં નવું વાતાવરણ સર્જવામાં સફળ થઇ હતી. હીંદી ચીન અંગે જીનીવા મંત્રણાને સફળ બનાવવામાં પણ તેનો ફાળો કાંઇ નાનો સુનો નહોતો. એકલું પાકીસ્તાન બીજા એશિયાઇ દેશોથી જુદું પડીને ગોરા દેશો દ્વારા રચાયેલી અગ્નિ એશીયા સંરક્ષણ સંસ્થામાં જોડાઇ ગયું. સિલોને આ સંબંધમાં કાંઇ નિર્ણય હજી સુધી કર્યો નથી. કોલંબો પરિષદના બાકીના દેશોએ એશીયામાં આવું લશ્કરી જુથ રચીને, એશીયાઇ દેશો સામે એશીયાવાસીઓને લડાવવાના અને એશિયાને લડાઇનું મેદાન બનાવવા સામે સખત વિરોધ કર્યો છે. વધુમાં આ દેશોએ અગ્નિ એશિયાના રક્ષણના નામે એશીયાઇ દેશોમાં ગોરાઓની સત્તા ટકાવી રાખવાની ચાલ બાજી પ્રત્યે પણ એશિયાઇ પ્રજાનું લક્ષ ખેંચ્યું છે. એશીયાઇ પ્રજાઓની સાચી મુક્તિ માટે કોલંબો પરિષદનું કાર્ય ચાલુ રાખવું જોઇએ અને સમાન કાર્યક્રમ ના ધોરણે તમામ શાંતિ ચાહક દેશોને વ્યવસ્થિત કરવાના મક્કમતા પુર્વક પ્રયાસો કરવા જોઇએ.

કોલંબો પરિષદ એશીયાઇ દેશોની હતી અને તેણે એશીયાઇ સમસ્યાઓ હાથ ધરી હતી. પરંતુ એશીયા અને આફ્રિકાની સમસ્યાઓ એક સરખીજ છે અને કેટલાક સંજોગોમાં પરસ્પર સંકળાયેલી છે. એટલે એશીયા અને આફ્રિકાના દેશો વચ્ચે સહકાર ઇચ્છનીય છે. ડો. શાસ્ત્રોઆમી જોયોએ પત્રકારોને જણાવ્યું હતું કે, શાંતિ વિસ્તાર કેરોથી ફીલીપીન સુધી અને શક્યતઃ સમગ્ર વિશ્વ સુધી વિસ્તારવાનું શક્ય બને એ સંભવિત છે. આ હેતુસર બંને વડા પ્રધાનોએ પ્રાથમિક પગલાં તરીકે એશીયા અને આફ્રીકા દેશોના પ્રતિનિધિઓની એક પરિષદ યોજવાનું નક્કી કર્યું છે. આ પરિષદ વડા પ્રધાનોની કક્ષાએ કે વિદેશ પ્રધાનોની કક્ષાએ મળશે, જેથી પોતપોતાની સરકારોની મંજુરી વિનાજ નિર્ણયો લઇ શકાય. પરિષદનું સભ્યપદ આંતરરાષ્ટ્રીય સમસ્યાઓ પર છુટથી નિર્ણયો લઇ શકે તેવા સ્વતંત્ર-સાર્વભૌમ રાજ્યો પુરતું મર્યાદિત હશે તેમ છતાં હજી ગુલામીમાં સબડતા દેશોના પ્રતિનિધિઓ નિરીક્ષકો તરીકે તેમાં હાજર રહે એવો સંભવ છે. આથી આવા ગુલામ દેશોના પ્રતિનિધિઓને તેમના વધુ નસીબદાર ભાઇઓ સાથે સંપર્કમાં આવવાની તક મળશે.

ઇન્ડોનેશિયન વડા પ્રધાને જણાવ્યું હતું કે, એશીયા-આફ્રિકાનાં દેશો વચ્ચે જરાય ભેદભાવ રાખવાની તેમની ઇચ્છા નથી. ચીનને પણ તેમાં આમંત્રણ અપાવાની શક્યતા છે. પરંતુ તમામ એશીયાઇ અને આફ્રિકી દેશોને એક કરવાનું લગભગ અશક્ય છે. આવી પરિષદમાં પાકીસ્તાન કે તુર્કી ભાગ લેશે કે કેમ એ શંકાભર્યું છે. ઇઝરાયલ અને આરબ દેશો એકજ મેજ પર એકઠા થઇ શકે તેમ નથી. અગ્નિ એશીયા રક્ષણ સંસ્થામાં જોડાયેલા દેશો તેનો વિરોધ કરનાર દેશો સાથે સહકાર કરે એવી આશા રાખી શકાય તેમ નથી. લાઓસના આ પરિષદમાં ભાગ લેવાથી વળી એક નવીજ સમસ્યા ઉભી થશે કેમકે અત્યારે બે સત્તાજુથો વચ્ચે ચાલતી ખેંચતાણમાં તે એક પક્ષકાર છે. એટલે હકીકતમાં સૂચિત પરિષદ શાંતિ પ્રત્યે સમાન દૃષ્ટિ બીંદુ ધરાવનારા દેશો પુરતીજ મર્યાદિત બની જશે.

સૂચિત પરિષદ માટેની કાર્યવાહી જાકાર્તા ખાતે મળનારી કોલંબો પરિષદના દેશોની બેઠક દ્વારા ઘડી કઢાવાનો સંભવ છે. ચર્ચા માટે પસંદ કરાનારા વિષયો સમાન હિતના હશે. સ્થાનિક પ્રકારના, પરિષદમાં ભાગ લેનારા દેશોને સ્પર્શતા સવાલોને પરિષદની કાર્યવાહીમાંથી બાકાત રખાશે.

સૂચિત આફ્રિકન-એશીયન પરિષદ વહેલી તકે બોલાવવાની જરૂરીયાત વિષે ભારત અને ઇન્ડોનેશિયાના વડા પ્રધાનો સાથે બર્માના વડા પ્રધાન પણ સંમત થયા છે. સૂચિત પરિષદ ક્યારે મળશે એ વડા પ્રધાનોના નિવેદનોમાં જણાવવામાં આવ્યું નથી, તેમ છતાં એમ જણાય છે કે આ પરિષદ ફેબ્રુઆરી ૧૯૫૫માં જાકાર્તા ખાતે મળે એવો સંભવ છે.

'યુનો' ખાતેના ઇન્ડોનેશીયન પ્રતિનિધિ ત્યાં અન્ય એશીયા આફ્રિકી દેશોના પ્રતિનિધિઓ સાથે આ પ્રશ્ન હાથ ધરશે. પં. નેહરૂ ચાલુ માસમાં પેકીંગ જશે ત્યારે ચીની વડા પ્રધાન સાથે આ પ્રશ્ન ચર્ચશે. પં. નેહરૂ ચીનને એવી ખાતરી આપવાનું પણ જણાવશે કે, તે પાડોશના દેશોની આંતરિક પરિસ્થિતિમાં સ્થાનિક સામ્યવાદી પક્ષ દ્વારા દરમીયાનગીરી નહિ કરે.

* * *

ભારત-પાકીસ્તાન વચ્ચે કાશ્મીર અંગે સીધી વાટાઘાટોનો અંત આવ્યો છે અને હવે પાકીસ્તાને કાશ્મીર નો પ્રશ્ન ફરી સલામતિ સમીતી સમક્ષ લઇ જવાનો નિર્ણય કર્યો છે. બંને વડા પ્રધાનો વચ્ચે આ સંબંધમાં થયેલો પત્રવ્યવહાર પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છે. આ પત્રવ્યવહાર પરથી જણાય છે કે, ભારતે પાકીસ્તાનને અમેરીકા સાથે લશ્કરી કરાર દ્વારા વ્યક્ત થતા યુદ્ધખોર વલણને તજી દેવાની અરજ કરી છે. ઉપરાંત ભારતે ચીન-ભારતે જાહેર કરેલા પાંચ સિદ્ધાંતોના ધોરણે એક બીજા સામે યુદ્ધે ન ચડવાની જાહેરાત કરવાની પણ માગણી કરી હતી. પરંતુ તેનો પાકીસ્તાને અસ્વીકાર કર્યો છે. ભારતે વધુમાં એમ પણ જણાવ્યું હતું કે, અમેરીકાની લશ્કરી સહાયને કારણે કાશ્મીર અંગે નવીજ સ્થિતિ સર્જાઇ છે અને હવે ખાસ કરીને કાશ્મીરમાંથી લશ્કર ખસેડી લેવાના મૂળભૂત મુદ્દા આ બાબતને લક્ષમાં રાખીનેજ વિચારવાના રહેશે. પહેલાં અમે ત્યાંથી લશ્કર ખસેડી લેવાનું જોખમ ખેડવાને તઇયાર હતા પરંતુ હવે અમે તેમ કરી શકીએ તેમ નથી. અમેરીકન લશ્કરી સહાય ના નવા ભયને લક્ષમાં લેતાં અમને જરૂરી લાગે તેટલા પ્રમાણમાં કાશ્મીર માં સૈન્ય-સામગ્રી રાખવાની છુટ હોવીજ જોઇએ.

પાકીસ્તાનના વડા પ્રધાને અમેરીકન શસ્ત્ર સહાયને બહારના મુદ્દા તરીકે ગણાવ્યો છે અને જણાવ્યું છે કે, કાશ્મીરમાં લશ્કર એટલા પ્રમાણમાં અને એવા સ્થળેજ રાખવું જોઇએ કે જેથી મુક્ત લોકમતમાં તે દખલ કરી શકે નહિ.

* *

ભારતમાંની ફ્રેંચ વસાહતો ભારતને સોંપી દેવા અંગે ભારત અને ફ્રાંસની સરકાર વચ્ચે એકમતી થઇ ગઇ છે અને એ સંબંધે કરારના ખરડાને આખરી સ્વરૂપ અપાઇ ગયું છે. કરારનો ખરડો મંજુરી માટે પેરીસ મોકલવામાં આવ્યો છે. આ વસાહતો ના ગામોની સુધરાઇઓ, જેણે ભારત સાથે જોડાવાના ઠરાવો પસાર કરીને નાંખેલા છે, તેના સભ્યોનો ઔપચારિક રીતે મત લઇને આ પ્રદેશ ભારતને સોંપી દેવાશે આ સંબંધમાં ટુંક સમયમાં સત્તાવાર જાહેરાત થશે.

ઓલ ઈન્ડિઆ રેડીઓ

ઓલ ઇન્ડિઆ રેડીઓનો સમય અને મીટર નીચે પ્રમાણે છે:

કાર્યક્રમ	હીંદીસમય	દ. આફ્રીકાનો સમય	મીટર
	સવારે		
ગુજરાતી	૯-૩૦ થી ૯-૪૦	૬-૦ થી ૬-૧૦	૧૯ અને ૨૫
અંગ્રેજી	૧-૪૦ થી ૯-૫૦	૬-૧૦ થી ૬-૨૦	૧૯ અને ૨૫
હીંદી	૯-૫૦ થી ૧૦-૪૦	૬-૨૦ થી ૭-૧૦	૧૯ અને ૨૫
	બપોર બાદ		
હીંદી	૨૦-૩૦ થી ૨૧-૦	૧૭-૦ થી ૧૭-૩૦	૧૬ અને ૧૯
	સાંજે		
અંગ્રેજી	૨૧-૧૫ થી ૨૧-૨૫	૧૭-૪૫ થી ૧૭-૫૫	૧૯ અને ૨૫
સ્વાહેલી	૨૧-૨૫ થી ૨૨-૦૦	૧૭-૫૫ થી ૧૮-૩૦	૧૯ અને ૨૫
ગુજરાતી	૨૨-૦૦ થી ૨૨-૪૫	૧૮-૩૦ થી ૧૯-૨૫	૧૯ અને ૨૫.

સુશોભીત રંગબેરંગી અભીનંદન પત્રીકાઓ

દિવાળી અને નુતન વર્ષ માટે આ વર્ષે પત્રકાઓ જુદી જુદી જાતની અને આકર્ષક બનાવવામાં આવી છે. ભાવો દરેકને પોસાય એ પ્રમાણે રાખવામાં આવેલ છે.

ધાર્મીક, દેવ દેવીઓના ચીત્રો સહીતના કાર્ડ. શ્રી. લક્ષ્મીજી, શ્રી. સરસવતીજી, શ્રી. કૃષ્ણ ભગવાન, શ્રી. રામચંદ્રજી અને સીતા વિગેરે. **શી. ૩–૬ ડઝન.**

તેમજ દેશ નેતાઓની સુંદર વિવિધ પત્રીકાઓ. દિવાળી અને નૂતનવર્ષ માટે અભિનંદન ચેક બુકો. **શી. ૧–૩ અને શી. ૨–૩.**

બધા કાર્ડસ સાથે પરબીડયાં આપવામાં આવશે.

પોસ્ટેજ માફ.

Gandhi Trading Store

General Merchants

288 South Coast Road,

ROSSBURGH, DURBAN.

ગોળ

મીઠાઇઓ વિગેરે બનાવવાને માટે શેરડીના રસમાંથી બનાવેલો ચોખ્ખો ગોળ

બનાવનારને ત્યાંથી પરબારો મંગાવો

ભાવ રતલની શી. ૧.

સોપારી સાથે ખાવાના ત્રણ જાતના પાન હોલસેલ ભાવે.

વધુ વિગત માટે લખો:

Cotton Lands
P. O. Box 7,
VERULAM, NATAL.

એટલું તમે જાણો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની

સન લાઈફ ઓફ કનેડા

ઉપરોક્ત કંપનીના હમો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ.

ઉપરાંત

દક્ષિણ આફ્રીકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝન ના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાન્તરકાર છીએ તેમજ અત્રેની ઈમીગ્રેશન અંગેનું કોઈ પણ જાતનું કામકાજ વિના વીલંબે ત્વરીત ગતીએ થઈ શકે છે.

1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000 000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance.

Consult us first.

C. C. PALSANIA

GENERAL AGENT

Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road, — CAPETOWN
P.O. Box 4624. Phone 32390

K.M.Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

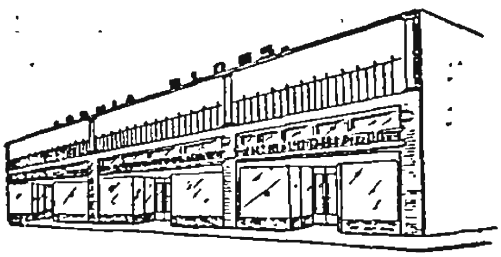

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરટ

સોનાના દાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલું કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીયે છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીંટી બકકલ એરીંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

જોઇએ છે

હાડકાં

તમારાં સ્ટેશન કે સાઈડીંગે પહોંચતાં કરવા માટે

અમે ટનના

પા. ૭ આપીશું

ખાલી બેગો રેલ કીરાયું ભરી પાછી મોકલી આપીશું

વધુ વિગતો માટે લખો:

THE

BULLBRAND FERTILIZERS LTD.

SARNIA, NATAL.

નિમંત્રણ

(શ્રી. રતિલાલ મોરારજી ચાંપાનેરી, મુંબઈ)

સહિયર આવોને આજ,
રમવાને રાસે,
ગરબે ઘુમવાને કાજ,
રમવાને રાસે—ટેક :

જીવનની વાટડીમાં છાયું અંધારું,
મનડું મૂંઝાય અહીં એકલડું મ્હારૂં,
ઉરમાં પુરવા પ્રકાશ—રમવાને રાસે.
સહિયર.

કેવી ખીલી છે આજ પુનમની ચાંદની,
ગરબે ઘુમે ભાન ભૂલીને માનની,
અંતર આણે ઉલ્લાસ—રમવાને રાસે
સહિયર.

સરખી સાહેલી મળી આવોને અંગમાં,
તાલ દઇ રાસે રમીએ ઉમંગમાં,
હૈયે બીજીના આશ—રમવાને રાસે.
સહિયર.

દુઃખડાં વિસારિયે રાસે રમીને,
રહીયે સહુનાં હૈયે ગમીને,
અંતરના એ અભિલાપ—રમવાને રાસે.
સહિયર આવોને આજ—રમવાને રાસે.
ગરબે ઘુમવાને કાજ—રમવાને રાસે.

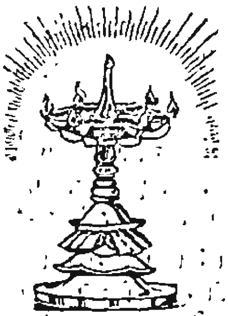

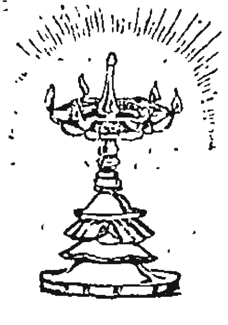

બાપુજીને

(શિખરિણી છંદ)

(પુરૂષોત્તમ વિઠ્ઠલભાઇ પરમાર, ગુલબાંધો)

પ્રભા છે ફેલાઇ જગત પર એ દિવ્ય અંશની,
ગળાયેલા દેહે પણ સહન શકિત અજબની
મહાવ્રતો પાળ્યાં ઉદય કરવાં માતૃભૂમીને,
વિરોધીને સીંચ્યાં અમિ સલિલથી આર્દ્ર નયને.

ત્રિરંગી ઝંડો એ ઉન્નત શિરથી નિત્ય ઘુમવા,
પ્રતાપો તારા છે ભરત ભુમિને મુકત કરવા.
અહીંસાના નાદો જગત ભરમે તે સુણાવિયાં,
ભમન્તું અંધારે જગત નયનો ન ઉઘડિયાં.